

İFLASTA İŞLETMENİN DEVAMI VEYA KAPATILMASINA İLİŞKİN KARARA ESAS KRİTERLER

Criteria for the Decision on the Continuation or Closure of the Business in Bankruptcy

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman TOPAK*

Öz: İflas kararı alındığında, müflisin işletmesi genellikle kapatılır ve malları satılarak tasfiye edilir. Bu uygulama, iflâsın esas amacının, işletmenin mal varlığının nakde çevrilerek borçların ödenmesine yönelik yerleşik anlayışa dayanmaktadır. Ancak, alacaklıların satıştan elde edeceği tasfiye payına kıyasla daha fazla tatmin edilme ihtimali göz önünde bulundurulduğunda, işletmenin kapatılması yerine faaliyetlerinin devam ettirilmesi ve borçların ödeme yoluna gidilmesi olasılığı da ortaya çıkmaktadır. Fakat, iflâsın yönetimiyle ilgili olarak, işletmenin hangi yöntemle sürdürüleceği ya da kapatılacağına dair İcra ve İflâs Kanunu (İİK) veya diğer mevzuatlarda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu belirsizlik, işletmenin faaliyetlerine devam edilmesine karar verildiği takdirde iflâs dairesi veya iflâs idaresinin karşılaşılabileceği olası sorumluluklardan kaçınma eğiliminde olmasına neden olmakta ve dolayısıyla söz konusu seçeneğin pratikte genellikle tercih edilmemesine yol açmaktadır. Oysa, müflise ait bir işletmenin faaliyetlerinin devamı mümkünse, bu seçeneğin göz ardı edilip yalnızca mal satışına dayalı tasfiye yoluna gidilmesi doğru bir yaklaşım olarak değerlendirilemez. Hem ülke ekonomisinin sürdürülebilirliği hem de alacaklıların daha fazla tatmin edilme olasılıkları açısından bu yaklaşım doğru değildir. Zira karşılaştırmalı hukuk sistemlerinde iflâsın yeniden yapılandırma aracı olarak ele alınması gerektiği de vurgulanmaktadır. İşletmenin devamına veya kapatılmasına yönelik kararların verilmesinde doğru kriterlerin belirlenmesi, işletmenin yaşatılması durumunda tasfiyeden beklenen faydadan daha yüksek bir verim elde edilebileceğini göstermektedir. Bu bağlamda çalışma, Türkiye'deki iflâs sürecinde işletmenin devam etme olasılığının daha fazla dikkate alınmasını teşvik etmek ve işletmenin devamı veya kapatılması doğrultusunda alınacak kararların doğru temellere dayandırılmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İflas, İflasta İşletmenin Devamı Kararı, İşletmenin Devamı veya Kapanması Kararı Kriterleri, Faaliyet İzni, Muhafaza Tedbiri, Tasfiye.

Abstract: When a bankruptcy decision is taken, the business of the bankrupt is generally closed and its assets are sold and liquidated. This practice is based on the established understanding that the main purpose of bankruptcy is to pay debts by converting the assets of the enterprise into cash. However, considering the possibility of satisfying the creditors more than the liquidation share to be obtained from the sale, there is also the possibility of continuing the activities of the enterprise and paying the debts instead of closing the enterprise. However, there is no clear regulation in the Execution and Bankruptcy Law (EBL) or other legislation on the method to continue or close the business with respect to the management of the bankruptcy. This uncertainty causes the bankruptcy office or the bankruptcy administration to tend to avoid the possible liabilities that the bankruptcy office or the bankruptcy administration may face if it is decided to continue the activities of the enterprise, and therefore, this option is generally not preferred in practice. However, if it is possible to continue the activities of an enterprise belonging to the bankrupt, ignoring this option and proceeding to liquidation based solely on the sale of goods cannot be considered as a correct approach. This approach is not correct in terms of both the sustainability of the national economy and the possibility of satisfying the creditors more. It is also emphasised in comparative legal systems that bankruptcy should be considered as a restructuring tool. Determining the right criteria in making decisions regarding the continuation or closure of the business shows that if the business is kept alive, a higher efficiency can be obtained than the expected benefit from liquidation. In this context, the study aims to encourage more consideration of the possibility of business continuation in the insolvency process in Turkey and to contribute to the correct basis for the decisions to be taken in the direction of business continuation or closure.

Keywords: Bankruptcy, Decision on Continuation of Business in Bankruptcy Process, Criteria for Business Continuation or Closure Decision, Activity Authorisation, Safeguard Measure, Discharge.

* İstanbul Okan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul-İcra ve İflas Hukuku Anabilim Dalı, suleymantopak@gmail.com

ORCID: 0000-0002-6956-8265

Makale Geliş Tarihi: 3.01.2025, Makale Kabul Tarihi: 19.03.2025

GİRİŞ

İflas, Arapça kökenli bir kelime olup “maddi açıdan tükenmek” veya “parasız kalmak” anlamlarını taşır. Türk hukuk sisteminde de borçlunun ticari veya mali yönden ödeme gücünü kaybettiği durumu ifade etmek için kullanılmaktadır. İflas teriminin Almanca karşılığı olan “Insolvenz” kelimesi ise köken olarak Latince “solvere” kelimesine dayanır ve bu kelimenin anlamı “borcu ödemek”tir.¹ Bu kavram, icra ve iflas hukuku çerçevesinde, borçlunun ödeme güçlüğü içerisinde girmesi ve borçlarını yerine getirememesi durumuyla ilişkilendirilir. İflas, borçlunun ödeme güçlüğüne düştüğünü kabul eden yasal bir süreç olarak alacaklıların haklarının korunmasını ve borçların eşit bir biçimde ödenmesini amaçlar. Bu bağlamda, iflasın hukuki anlamı sadece borç ödeme sürecine işaret etmekle kalmaz, aynı zamanda borçlu ve alacaklılar arasındaki mali ilişkilerin düzenlenmesi için belirli bir yasal çerçeve sağlar.

Borcunu ödeyemeyen iflasa tabi bir borçlunun öncelikle alacaklılarının korunması, sonrasında toplumun zarar görmesinin engellenmesi amacıyla iflas hukuku kuralları kabul edilmiştir.² Zira iflas hukuku, ekonomik hayatın bir parçasını teşkil etmekle birlikte ülkelerin istikrarı ve toplumların refah içerisinde yaşaması için oldukça önemlidir.³ İflas kurallarının amacı; borçlunun ekonomik sıkıntılarının zamanında fark edilmesi ve durumunun düzeltilmesi imkânının olması halinde iflâsın meydana gelmesinin önüne geçilmesi diğer bir ifade ile iflasın önlenmesidir.⁴

İflas, borçlunun tüm mal varlığının ve haklarının tasfiye edilmesini öngören bir külli tasfiye yöntemidir.⁵ Bu süreç, borçlunun alacaklılarına karşı olan yükümlülüklerini yerine getirememesi durumunda devreye girer ve borçlunun varlıkları, paraya çevrilerek elde edilen gelir alacaklılar arasında paylaştırılmak amacıyla bir araya getirilir. İflasın külli tasfiye niteliği, yalnızca borçlunun bireysel borçlarını değil, tüm mal varlığını kapsayarak, tasfiyenin tamamlayıcı ve eşitlikçi bir biçimde yapılmasını sağlar.⁶ İflas kararı verildiğinde,

¹ Stefan Eickes, *Zum Grundsatz der Unternehmensfortführung in der Insolvenz*, SpringerGabler, Wiesbaden, 2014, s.1; Maximilian Stark, *Fortführungsprinzip und (Vor-)Insolvenz*, Nomos, Heilderberg, 2022, s.43.

² Eickes, s.1.

³ M. Kâmil Yıldırım/Yakup Oruç, “İcra ve İflâs Kanunu ile Alman Aciz Kanunu Bakımından İflâs Kurallarının Amacının Değerlendirilmesi”, C.24, S.41, 2019, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s.364; Yakup Oruç, *İflas İdaresi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s.35.

⁴ Ahmet Başözen, “İflâsın Ekonomik Analizi”, C. 2, S. 4, 2006, *Legal Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Dergisi*, s. 935; M. Kâmil Yıldırım/Nevhis Deren-Yıldırım, *İcra ve İflâs Hukuku*, 7.Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2016, s.345; Yıldırım/Oruç, s.365; Oruç, s.36.

⁵ Baki Kuru, *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013, s.1081; Daniel Hunkeler, *Kurzkomentar-SchKG*, 2.Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2014, s.870.

⁶ Matthias Neumayr/Bettina Nunner-Krautgasse, *Exekutionsrecht*, 3. Auflage, Manz Verlag, Wien, 2011, s.24 vd; Astrid Deixler-Hübner/Thomas Klicka, *Zivilverfahren – Erkenntnisverfahren und Grundzüge des Exekutions- und Insolvenzrechts*, 8. Auflage, LexisNexis, Trebbin, 2013, s.553.

bu karar yalnızca iflas talep eden alacaklıyı değil, aynı zamanda müflisten alacaklı olan tüm alacaklıları kapsar.⁷

İflas tasfiyesi, basit icra takip prosedürlerine kıyasla daha uzun bir süreci ifade eder. Çünkü iflas masasına dahil olan malvarlığı, müflisin haczedilebilir tüm varlıklarını kapsar. Bu malvarlıklarının tamamının satılmasının beklenmesi, sürecin uzamasına yol açar ve alacaklıların alacaklarını tahsil etmelerinde gecikmelere sebep olabilir. Bu durum, alacaklıların, özellikle de likidite sorunu yaşayanların, mağduriyetine yol açabilecek bir faktör olarak iflasın dezavantajlarından biri olarak öne çıkmaktadır.⁸

Ülkemizde iflas tasfiye süreci genellikle uzun bir zaman dilimini kapsadığından alacaklıların zamanında tahsili noktasında beklenen fayda tam anlamıyla sağlanamamaktadır. Bu durum, iflasın yalnızca geleneksel tasfiye amacıyla sınırlı kalmaması gerektiğini ortaya koymaktadır. Küresel ekonomik gelişmeler ve değişen iş dünyası koşulları, işletmelerin faaliyetlerine devam etmeleri gerekliliğini gündeme getirmiştir. Bu bağlamda, iflas hukuku da sadece mal varlıklarının paraya çevrilmesinden ibaret olmayan, işletmelerin yeniden yapılandırılması ve ekonomik hayatlarına devam etmelerinin sağlanması gibi yenilikçi yaklaşımları içeren bir dönüşüm sürecine girmektedir.⁹ Bu dönüşümün temel nedeni, işletmelerin tamamen tahrip edilmesinin önlenmesi ve ekonomik faaliyetlerine devam edebilmelerini sağlayacak mekanizmaların geliştirilmesi gerekliliğidir.¹⁰ İflas sürecinde işletmelerin tasfiye edilmesi yerine, potansiyel olarak yeniden yapılandırılabilir ve sürdürülebilir bir şekilde faaliyetlerine devam etmeleri, sadece alacaklıların çıkarlarını değil, aynı zamanda ülke ekonomisinin genel yararını da gözetken bir yaklaşım olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak unutulmamalıdır ki iflasın, işletmelerin yeniden yapılandırılması için bir fırsat olarak görülmesi gerektiği yaklaşımı, iflas sürecini konkordatoya daha yakın hale getirmekte ve iki kurum arasındaki sınırların belirsizleşmesine yol açmaktadır. Uygulamada, bu durumun bir yansıması olarak konkordato sürecinin yüksek maliyetlerinden ve yükümlülüklerinden kaçınan borçluların, iflas talep ederek süreci manipüle ettikleri gözlemlenmektedir. Böylece, işletmenin faaliyetlerine devam etmesine yönelik kararlar alınarak iflas sürecinin uzatılmasıyla stratejik bir avantaj sağlanmakta ve aslında fiilen bir yeniden yapılandırma süreci işletilmektedir. Bu tür bir uygulamanın, iflas hukukunun temel amacı olan alacaklıların tatmin edilmesi işlevini ne ölçüde zedelediği dikkate alınmalı ve bu doğrultuda kötü niyetli kullanımların önüne geçilmelidir.

⁷ Ahmet Başozen, Müflisin Tasarruf Yetkisi, Turhan Kitabevi, Ankara, 2005, s. 9; İbrahim Aşık, “İflas Tasfiyesinde Geçici Dağıtım”, C.24, S.1, 2018, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, s.271; Hakan Hasırcı, İflasın Takiplere Etkisi, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s.64; Alacaklılara eşit muamele ilkesi – “par conditio creditorum” – iflas hukukunun temel ilkesidir. Dolayısıyla alacağını ilk sunan alacaklının önce tatmin edilmesi iflasta söz konusu değildir. Alacaklılar arasında sözde bir yarış da yoktur. Alacaklıların menfaatine olan uygulamaların iflas tasfiyesinde göz önünde tutulması uygun olacaktır. Bkz. Rolf Stürmer/Horst Eidenmüller/Heinrich Schoppmeyer, Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung, 4.Auflage, C.H Beck, München, 2013, Rn. 20-84; Neumayr/Nunner-Krautgasser, s.24; Deixler-Hübner/Klicka, s.553.

⁸ Aşık, s.271.

⁹ Oruç, s.42.

¹⁰ Saim Üstündağ, İflas Hukuku, 8.Bası, Yaylacık Matbaası, İstanbul, 2009, s.1; Oruç, s.42.

İflas tasfiyesinin amacı, borçlunun malvarlığının en verimli şekilde değerlendirilerek alacaklıların alacaklarını mümkün olan en yüksek oranda tahsil etmelerini sağlamaktır.¹¹ Bu süreçte, iflas masasına dahil mal ve hakların tasfiye işlemleri, alacaklıların menfaatlerini gözetken ve adil bir şekilde yürütülen bir yöntemle sonuçlandırılmalıdır.¹² Müflisin işletmesinin devamının faydalı olması halinde bu durumun tasfiye sürecinde mümkün kılınması; işletmenin devamının masa açısından faydasız görülmesi halinde ise müflisin mallarının belli bir tasfiye çerçevesinde satılması ve iflas alacaklılarının mümkün mertebe en fazla ve eşit bir şekilde tatmin edilmesine imkân verilmesi amaçlanır.¹³

İflasın ilanıyla birlikte, uygulamada genellikle müflisin ticari işletmesi kapatılır ve malvarlıkları satışa çıkarılarak tasfiye süreci başlatılır. Bu durumda, işletmenin faaliyetlerine devam edilmesi genellikle mümkün olmaz.¹⁴ Ancak, iflasa tabi olan bir borçlu hakkında verilen iflas kararından sonra işletmenin devamı mümkün ve alacaklılar için daha avantajlıysa, malların satışına dayalı tasfiye yerine işletmenin faaliyetlerinin sürdürülmesi tercih edilebilir. Böyle bir yaklaşım, alacaklıların daha yüksek bir tatmin oranına ulaşmalarını sağlarken, aynı zamanda işletmenin ekonomik olarak daha verimli bir şekilde toparlanmasına olanak tanıyabilir.¹⁵

İİK m.210/1 ve İİK m.224/1 hükümlerine göre, iflas sürecinde müflisin işletmesinin faaliyetlerinin devamı için belirli muhafaza tedbirleri alınabilir. İflas sonrasında, müflise ait işletmelerin faaliyetlerine devam edebilmesi amacıyla bu hükümlere başvurulur ve uygulamada buna "faaliyet izni" verilmesi denir.¹⁶ Faaliyet izni, işletmenin tasfiye sürecinde aktif kalması ve ekonomik değer yaratmaya devam etmesi açısından önemli bir düzenlemeyi ifade etmektedir.¹⁷

¹¹ Eickes, s.2; Philipp Strümpell, Die übertragende Sanierung innerhalb und außerhalb der Insolvenz, Herbert Utz Verlag, München, 2006, s.2; Birgit Feldbauer-Durstmüller, Krisenmanagement-Unternehmensfortführung im Konkurs, VWGÖ, Wien, 1992, s.42.

¹² Hülya Taş Korkmaz, İflas Masası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2010, s.39; Kuru, El Kitabı, s.1203-1204; Hunkeler, s.870; Levent Börü/Emine Bilgiç Eroğlu, "İflasta İşletmenin Faaliyetinin Devamına Yönelik Muhafaza Tedbiri (Faaliyet İzni) İİK m. 210/1, 224/1", C.14, S.1, 2024, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s.3; Necmeddin M. Berkin, İflâs Hukuku, 3.Baskı, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1970, s.12; Seyithan Deliduman, İflâs Tasfiyesinde Alacaklılar Toplanması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2002, s.19; Başözen, 2005, s.7-8; Hasırcı, s.66.

¹³ Feldbauer-Durstmüller, s.42; Neumayr/Nunner-Krautgasser, s.24; Deixler-Hübner/Klicka, s.553; Stürner/ Eidenmüller/Schoppmeyer, Rn. 20-84.

¹⁴ Börü/Bilgiç Eroğlu, s.4; İsviçre hukukuna göre de bir şirketin iflasına karar verilmesi halinde şirket tarafından yürütülen işletme genellikle kapatılır ve tasfiye edilir. Roger Abegg, "Die Betriebsfortführung im Konkursverfahren Wirtschaftliche und rechtliche Grundlagen sowie eine Checkliste für die Konkursverwaltung", 2023, BLSchK, s.126; Hunkeler, s.1009.

¹⁵ Feldbauer-Durstmüller, s.1; Abegg, s.126; Börü/Bilgiç Eroğlu, s.4.

¹⁶ Levent Börü, İflas Dışı (Adi) Konkordatoda Alacaklılar Toplantısı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s.22; Börü/ Bilgiç Eroğlu, s.4.

¹⁷ İİK m. 210/1'de, 2018 yılında 7101 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik öncesinde, iflas eden borçluya ait işletme yerlerinin kapatılması esası getirilmişken, yalnızca belirli durumlarda faaliyetlerine devam edilebilmesi istisna olarak kabul edilmekteydi. Ancak yapılan düzenleme ile bu durum tersine çevrilmiş ve iflas sürecinde işletme yerlerinin faaliyetlerine devam etmesi esas alınırken, yalnızca belirli şartlarda kapatılması istisna haline getirilmiştir. Bu değişikliklerle, iflas tasfiyesi sürecinde alacaklıların etkinliğinin artırılması ve işletme yerlerinin açık kalması sağlanarak, borçlunun stoklarının ticari

Bu yöntem, özellikle işletmenin faaliyetlerinin sürdürülebilirliği ve alacaklıların alacaklarını daha verimli bir şekilde tahsil edebilmesi amacıyla uygulanır.

Kanun'da müflise ait işletmenin faaliyetlerine devam edilmesine ilişkin kararın, iflas dairesi (İİK m. 210/1) ve alacaklılar toplantısı (İİK m. 224/1) tarafından verilebileceği hükmüne bağlanmıştır. Ancak, işletmenin devamına veya kapalı kalmasına dair alınacak kararlarda hangi kriterlerin dikkate alınacağına dair bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanun metninden, faaliyet izninin geçici bir nitelik taşıdığı anlaşılmaktadır; bu da tasfiye sürecinin tamamına yönelik sürekli bir faaliyet izni verilmesinin mümkün olup olmadığı konusunda belirsizlik oluşturmaktadır.¹⁸ Ayrıca, faaliyet izninin verilmesi durumunda iflas dairesi ve iflas idaresinin hangi rol ve sorumluluklara sahip olacağı da netlik kazanmamıştır. Bu belirsizlikler, iflas sürecinde işletmenin kapatılması veya devamı kararlarının alınması ve uygulanması noktasında hukuki bir boşluk oluşturmakta, uygulamada zorluklar yaşanmasına neden olabilmektedir.

İflas durumunda, müflisin işletmesinin faaliyetlerine devam edilmesi, iflas içi konkordato yöntemiyle veya işletmenin tamamının devri (satışı) amacıyla mümkün olabilmektedir.¹⁹ Ancak bu çalışmada, yalnızca iflas sürecinde işletmenin faaliyetlerinin devamına veya kapatılmasına yönelik ilgili organlar tarafından verilecek kararlar ile sınırlı kalınmıştır. Çalışmada, öncelikle iflas kararı verildikten sonra işletmenin devamına veya kapatılmasına ilişkin kararın alınması süreci ve bu kararı veren organlar incelenmiştir. Ardından, işletmenin devamına veya kapatılmasına yönelik karar verecek organların, hangi kriterlere dayalı olarak bu kararları almaları gerektiği, karşılaştırmalı hukuktaki düzenlemeler ve örnekler ışığında ele alınmıştır. Son olarak, konu ile ilgili hukuki düzenlemelerde değişiklikler yapılmasına dair öneriler sunulurken, ülkemiz iflas hukuku sistemine katkı sağlaması hedeflenmiştir.

I.İFLAS SÜRECİNDE İŞLETMENİN DEVAMINA İLİŞKİN KARAR

A.İŞLETME KAVRAMI

İşletme kavramı, genel anlamda bir ekonomik birim olarak, tarım, sanayi, ticaret, bankacılık gibi çeşitli alanlarda, kâr elde etme amacı güderek sermaye yatırımıyla kurulan kuruluşları ifade eder.²⁰ İktisat bilimi açısından işletme, üretim faktörlerini -sermaye, emek ve doğal kaynaklar- uyumlu ve sistematik bir şekilde bir araya getirip, mal ve hizmet üretmek amacıyla işleyen dinamik bir yapıdır.²¹ Bu çerçevede, işletmenin temel özellikleri olarak ekonomik işlev,

hayat içinde değer kazanması ve paraya dönüştürülmesi hedeflenmiştir. Aynı zamanda borçlu işletmenin faaliyetlerine devam ederek iflas sürecinden çıkması ve ekonomiye tekrar üretken bir şekilde katkı sağlaması amaçlanmıştır. İbrahim Aşık/Yakup Oruç/Ozan Tok vd., İcra ve İflas Hukuku, 3.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s.613.

¹⁸ Börü/Bilgiç Eroğlu, s.21.

¹⁹ Börü/Bilgiç Eroğlu, s.5.

²⁰ Rıza Ayhan/Hayrettin Çağlar/Mehmet Özdamar, Ticari İşletme Hukuku, 14.Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021, s.107; Ali Bozer/Celal Göle, Ticari İşletme Hukuku, 7.Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2021, s.8.

²¹ İsmet Mucuk, Temel İşletme, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2005, s.18; Zeyyat Hatiboğlu/Tuncer Tokal, İşletme, Ezgi Kitabevi, Bursa, 2001, s.12; Rıdvan Karalar, Genel

kuruluş yapısı, dinamik yapı, bağımsızlık düzeyi, sosyal sorumluluk ve açık iletişim yapısına sahip olma sayılabilir.²²

İşletmenin ekonomik yönü, üretim faktörlerinin verimli bir şekilde kullanılarak mal ve hizmet üretiminin sağlanmasıdır.²³ Dinamik yönü ise işletmenin sürekli bir işleyiş içinde nihai ürünleri üretip tüketiciye sunmaya odaklanmasıdır.²⁴ Bağımsızlık, işletmenin hem finansal hem de yönetsel açıdan özerk bir yapı sergilemesini ifade eder.²⁵ Sosyal yönü ise işletmenin topluma hizmet etme amacını taşır; bu bağlamda işletmeler, toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için mal ve hizmet üretirler. Son olarak, işletmenin açık yapısı, diğer kişi ve kuruluşlarla özellikle tüketicilerle sürekli etkileşimde bulunmasını gerektirir, bu da işletmenin piyasa ve toplumla olan ilişkilerinin sürekliliğini sağlar.²⁶

İşletme ile hukuk arasındaki ilişki sürekli bir etkileşim ve denetim süreci içerir. İşletmelerin, faaliyetlerini yerine getirirken devlet, özel kişiler ve diğer kuruluşlar karşısında uygulanan yasaklayıcı, düzenleyici ve özendirici kurallara uygun hareket etmeleri, hukuk yolu ile sağlanır.²⁷ Bu bağlamda, işletmelerin hem içsel yönetim süreçlerinde hem de dış paydaşlarla olan ilişkilerinde hukuki düzenlemelere riayet etmeleri önemlidir.

Bir ekonomik birimin işletme olarak kabul edilip edilmemesi, onun sürekli ya da geçici olmasına, büyüklüğüne veya çevreye sağladığı faydalara göre değişmez. Önemli olan, bu birimin ekonomik açıdan fayda meydana getirmesidir.²⁸ İşletmelerin büyüklüğü, faaliyet alanı veya mülkiyet yapısı, kamu tüzel kişileri veya özel hukuk tüzel kişileri tarafından işletilip işletilmediğine bakılmaksızın, işletme statüsü kazanmasında belirleyici bir faktör değildir. Asıl kriter, işletmenin ekonomik değer üretmesi ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamada etkin bir rol oynamasıdır.²⁹

B.İFLASTA İŞLETMENİN DEVAMI KARARI

Asliye ticaret mahkemesi tarafından iflas kararı verildiğinde, borçlu "müflis" statüsüne geçer ve bu noktadan itibaren müflisin haczedilebilen tüm mal ve hakları, iflas masası adı verilen bir topluluk oluşturur.³⁰ İflas masası,

İşletme, Yorum Matbaası, Eskişehir, 2005, s.34; Peter Jung/Peter V. Kunz/Harald Bärtschi, Gesellschaftsrecht, 3. Auflage, Schulthess Verlag, Zürich, 2021, § 4 N 3.

²² Mucuk, s.18; Hatiboğlu/Tokal, s.12; Karalar, s.34; Jung/Kunz/Bärtschi, § 4 N 3; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s.106-107; Bozer/Göle, s.8-9.

²³ Hatiboğlu/Tokal, s.12-13.

²⁴ Hatiboğlu/Tokal, s.13.

²⁵ Mucuk, s.18; Hatiboğlu/Tokal, s.12; Karalar, s.34; Jung/Kunz/Bärtschi, § 4 N 3; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s.111; Bozer/Göle, s.10.

²⁶ Hatiboğlu/Tokal, s.13.

²⁷ Mucuk, s.24; Hatiboğlu/Tokal, s.18.

²⁸ Karalar, s.34; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s.108; Bozer/Göle, s.9-10.

²⁹ Karalar, s.34; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s.108; Bozer/Göle, s.9-10.

³⁰ Kuru, El Kitabı, s.1203-1204; Taş Korkmaz, s.39; Hunkeler, s.870; Abegg, s.127; Jolanta Kren Kostkiewicz, SchKG Kommentar Schuldbetreibungs- und Konkursgesetz mit weiteren Erlassen, 20.Auflage, Orell Füssli Verlag AG, Zürich, 2020, s.580.

borçlunun malvarlığının alacaklılar arasında eşit bir şekilde paylaştırılabilmesi amacıyla, tasfiye işlemleri için kullanılan bir yapıdır.³¹ Bu süreç, müflisin alacaklılarına karşı olan yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için gerekli olan yasal çerçeveyi oluşturur. İflas masasına, borçların ödenmesi amacıyla müflisin tüm mal ve hakları dahil edilir (İİK m. 184/1). İflasın açılmasından itibaren, iflasın sona erdiği ana kadar müflisin sahip olduğu ve iflas sürecine dâhil olan yeni mallar da bu masaya eklenir.³² Ayrıca, müflise ait olan ve iflas masasına dahil edilen işletme, ayrı bir malvarlığı olarak değerlendirilir.

Eğer müflisin malvarlığı bulunmazsa veya mevcut malların satışından elde edilecek gelir, adi tasfiye masraflarını karşılamaya yetmezse, tasfiye işlemi basit tasfiye usulüne göre gerçekleştirilir (İİK m. 218). Bu durumda, müflise ait işletmenin faaliyetlerine devam edilmesi, basit tasfiye usulü çerçevesinde mümkün olmayacaktır.

İİK'nın iflas tasfiyesiyle ilgili hükümleri incelendiğinde, düzenlemelerin büyük ölçüde müflise ait malların satılarak alacakların ödenmesine yönelik olduğu ve bu yönün, İsviçre İcra İflas Kanunu'ndaki (SchKG) düzenlemelere paralellik gösterdiği görülmektedir.³³ Bu bağlamda İsviçre hukukunda iflas tasfiyesi sürecinde esas olan, müflisin mallarının nakde çevrilmesi iken, işletmenin faaliyetlerinin devam ettirilmesi istisnai bir durum olarak kabul edilmiştir. Zira İsviçre öğretisinde, iflas ilanı ile birlikte, alacaklıların borçluya ait malvarlıkları ve işletmesi üzerinde hak sahibi olduğu, iflasın açılmasından sonra, işletmenin geçici olarak faaliyetlerine devam etmesinin ancak alacaklılar açısından faydalı olması ile mümkün olduğu belirtilmektedir.³⁴ Başka bir deyişle, işletmenin faaliyetlerinin sürdürülmesi, iflas sürecinde alacaklılara daha yüksek oranda alacağına kavuşma imkânı sağlama potansiyeli taşımalıdır. Çalışanların veya kamunun işletmenin faaliyetlerinin devam etmesindeki menfaatleri, iflas süreci açısından doğrudan belirleyici bir faktör değildir.³⁵

İİK m. 210/1'de, iflasın açılmasından sonra müflise ait işletmenin (örneğin, mağaza, eşya deposu, fabrika, imalathane, perakende satış dükkânı vb.) devam etmesinin, alacaklılar için faydalı olacağı durumlarda, iflas dairesi denetiminde işletilmesi öngörülmüş; aksi takdirde bu tür yerlerin kapatılıp mühürlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, İİK m. 224/1'de müflise ait işletmenin faaliyetlerinin sürdürülüp sürdürülmeyeceği konusunda alacaklıların karar verebileceği hükmüne yer verilmiştir. Ancak bu düzenlemeler ışığında, işletmenin iflasta devamına ilişkin kararın hangi koşullar altında verileceği net bir şekilde belirlenmediği için bu kararın esasen etkin bir tasfiye amacı

³¹ Taş Korkmaz, s.39; Hunkeler, s.870; Kostkiewicz, s.580.

³² Kuru, El Kitabı, s.1205; Taş Korkmaz, s.39.

³³ Kostkiewicz, s.582; Abegg, s.127; İsviçre İcra İflas Kanunu m.223/1'de müflise ait depo, antrepo, atölye, hizmet yerleri ve benzeri yerlerin alacaklılar arasındaki ilk toplantıya kadar yeterli denetim altında yönetilemiyorsa derhal kapatılarak iflas dairesi tarafından mühürlenmesi gerektiği düzenlenmiştir.

³⁴ Hubert Gmünder, Der Betriebsverkauf in den Insolvenzverfahren Konkurs und Nachlassverfahren des SchKG, Konkursaufschub des OR sowie Chapter 11 des US Bankruptcy Code, Dike Verlag, Zürich, 2018, s.57.

³⁵ Isaak Meier, Die Weiterführung des Unternehmens nach Konkurseröffnung, BLSchK 2003, s.6. Gmünder, s.57.

taşımadığı, daha çok işletmenin korunmasına yönelik geçici bir muhafaza tedbiri olarak düzenlendiği anlaşılmaktadır.³⁶

Alman Aciz Kanunu'nun (Insolvenzordnung – InsO) 1. maddesinde, iflas işlemlerinin amacının, borçlunun malvarlığının tasfiyesi ve elde edilen gelirlerin alacaklılara dağıtılması yoluyla alacaklıların topluca tatmin edilmesi olduğu belirtilmiş, bunun yanı sıra, borçlunun alacaklılarıyla bir iflas planı³⁷ çerçevesinde anlaşmaya varılması ve özellikle işletmenin sürdürülmesi gibi seçeneklerle de çözüm sağlanabileceği vurgulanmıştır. Ayrıca, dürüst borçlulara, bu süreç aracılığıyla borçlarını tasfiye etme fırsatının tanındığı ifade edilmektedir (InsO § 1). Bu düzenlemeden de anlaşılacağı üzere, Alman hukukunda müflise ait işletmenin devamının sağlanması, iflasın asıl amacını oluşturmakta ve tasfiye işlemlerinin temel hedeflerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca iflas masasının derhal tasfiye edilmesi yerine, alacaklılar kurulu, işletmenin faaliyetlerinin geçici olarak devam ettirilmesine karar verebilir.³⁸ Ancak, bu tür bir geçici devam ettirme kararı genellikle mevcut varlıkların tasfiye edilmesi ile sona erer. İlgili yasal düzenlemeler, bir işletmenin geçici olarak ne kadar süreyle faaliyetlerini sürdürebileceğine dair belirli bir süre sınırlaması getirmemiştir. Bu durum, iflas sürecindeki esneklik ve alacaklıların çıkarlarını koruma amacıyla her somut olaya göre farklı şekillerde uygulamaya konulabilir.³⁹

Avusturya İflas Kanunu (Insolvenzordnung - IO) çerçevesinde ise iflasın açılmasından sonra müflisin karşılaştığı iki temel seçenek bulunmaktadır. İşletme, ya faaliyetlerine devam eder ve sürdürülebilir bir şekilde yeniden yapılandırılmaya çalışılır ya da faaliyetlerine son verilerek tasfiye edilir. İflasın açılmasının ardından faaliyetlerine son verilmiş olan işletmeler için yeniden açılma olasılığı da mevcuttur. Bu karar, işletmenin faaliyetlerinin sürdürülmesi veya tasfiyeye gidilmesi durumunda ortaya çıkacak zararların karşılaştırılması ile verilir.⁴⁰ Zira IO § 114. maddede, iflas idarecisinin iflas masasının yönetiminde gerekli tüm önlemleri alması gerektiği belirtilmiş olup, özellikle işin devamı için elzem olmayan menkul varlıkların satışını gerçekleştirmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda, iflasta işin sürdürülebilirliğini tehlikeye atmayacak şekilde işin devamı için gerekli olmayan menkul varlıkların satılması gerektiği ifade edilmektedir. Daha spesifik olarak, IO § 114, iflas idarecisinin iflas masasını yönetirken işin devamı açısından gereksiz veya fazla olan menkul varlıkları satmasına ve bu varlıklardan elde edilen gelirle iflasın daha sağlıklı bir şekilde yönetilmesine olanak tanımaktadır. IO § 114a maddesinde ise işletmenin geleceğine ilişkin nihai kararın verileceği rapor duruşmasına kadar, iflas

³⁶ Börü/Bilgiç Eroğlu, s.12, 21.

³⁷ InsO § 218 uyarınca borçlunun iflas prosedürünün başlamasıyla birlikte genellikle ihmal edilen veya kısıtlanan iyileştirme çabalarının engellenmesini önlemek amacıyla iflas mahkemesine sunacağı iflas planı yoluyla yeniden yapılandırma talebinde bulunması mümkün kılınmıştır. Eickes, s.34.

³⁸ Eickes, s.50.

³⁹ Eickes, s.50.

⁴⁰ Ralf Sinz, “Fortführungsvergleich oder Liquidation: Das Konzept der Fortführungserfolgsrechnung”, S.44, 1990, Der Betrieb, s.2177, (ss.2177-2181); Deixler-Hübner/Klicka, Zivilverfahren, s.606.

idarecisinin işletmenin faaliyetlerine devam etme zorunluluğu bulunduğu ifade edilmiştir.⁴¹

Söz konusu düzenlemelerden görüldüğü üzere Alman ve Avusturya hukukunda, iflas durumunda işletmenin faaliyetlerine devam etmesinin önemi vurgulanmıştır. Bu bağlamda, işletmenin faaliyetlerinin sürdürülebilirliğinin temel kriteri, operasyonel anlamda işletmenin mal veya hizmet sunma kapasitesinin devam ettirilip ettirilemeyeceğinin belirlenmesidir. Bu tespit, iflas sürecinde işletmenin devamının ekonomik açıdan faydalı olup olmayacağını değerlendirmede esas alınan temel unsurdur.⁴²

İİK m. 210/1 ve İİK m. 224/1'e bakıldığında, iflas kararı verildikten sonra müflise ait işletmenin faaliyetlerine devam edilmesine yönelik kararın, işletmenin açık olma olasılığı dikkate alınarak verilebileceği anlaşılmaktadır. Ancak, iflas davasının açıldığı andan itibaren işletmenin kapalı olması da mümkündür. Kapalı durumda olan bir işletmenin tasfiye sürecinde yeniden açılmasına ve faaliyetlerine devam etmesine karar verilmesi teorik olarak mümkün olmakla birlikte bu kararın verilmesi için alacaklıların zararının artmasının engellenmesi, yani alacaklıların ödeme beklentilerinin artırılması ve işletmenin yeniden faaliyete geçirilmesi için gerekli maliyetlerin beklenen gelirlerle karşılanabilir olması şarttır.⁴³ Bu koşullar sağlanmadan, kapalı olan işletmenin devamına karar verilmesi, alacaklıların çıkarlarını zedeleyebilir.⁴⁴

C.İŞLETMENİN DEVAMINA KARAR VERECEK ORGANLAR

1.İflas Dairesi

İflas kararı verildikten sonra, iflas işlemlerinin başlatılması için asliye ticaret mahkemesi, iflas kararını iflas dairesine iletir (İİK m.166/1). İflas dairesi, bu karar kendisine tebliğ edildikten sonra müflisin malvarlıklarına dair bir envanter oluşturur ve malların korunması için gerekli önlemleri alır (İİK m. 208/1).

İflas dairesi, müflise ait mağaza, eşya deposu, fabrika, imalathane, perakende satış dükkânı gibi işletmelerin faaliyetlerine devam etmesinin iflas masasının yararına olacağına karar verirse, bu işletmeleri birinci alacaklılar toplantısına kadar kendi denetimi altında işletmeye devam edebilir (İİK m. 210/1). Bu düzenleme, iflasın açılmasından birinci alacaklılar toplantısına kadar

⁴¹ Robert Bartsch/Rudolf Pollak/Walter Buchegger, Österreichisches Insolvenzrecht – Kommentar, Band IV, 4.Auflage, Springer Verlag, Wien, 2006, s.52.

⁴² Feldbauer-Durstmüller, s.43; Bartsch/Pollak/Buchegger, s.53; Abegg, s.128.

⁴³ Bartsch/Pollak/Buchegger, s.104.

⁴⁴ Avusturya İflas Kanunu'nun 114a/2 maddesine göre, iflas başvurusu yapıldığında, şirket ya da işletmeler faaliyetlerini durdurmuş olsa da, mevcut iş ilişkilerinin devam ediyor olması durumunda ve işletmenin yeniden faaliyete geçmesinin mümkün olmadığı hallerde, kapalı olan işletmelerin mahkeme tarafından verilecek kararla tekrar açılması mümkün kılınmıştır. Avusturya İflas Kanunu'nun 115. maddesinin 3. fıkrasına göre, iflas alacaklılarının zararlarının daha da artmasının engellenebilmesi ancak işletmenin yeniden faaliyete geçirilmesinin, beklenen gelirlerle maliyetlerin karşılanabileceği ve alacaklıların ödeme beklentilerinin yükseltilebileceği durumlarda mümkündür. Bu şartlar altında, iflas mahkemesi işletmenin devam etmesine yönelik bir karar almalıdır. Beate Halmer, Entscheidungskriterien der Fortführung bzw Schließung eines Unternehmens in der Insolvenz, Diplomarbeit, Universität Graz, 2017, s.20.

geçen süre boyunca, iflas dairesinin müflise ait işletmenin faaliyetlerine geçici olarak devam etmesine karar verebileceğini ifade etmektedir.

Ülkemizde iflas ve tasfiye süreçleri genellikle uzun bir zaman dilimini kapsamakta ve iflasın açılmasından birinci alacaklılar toplantısına kadar geçen süre bazen birkaç ayı bulabilmektedir. Bunun başlıca nedeni, iflas dairesinin hangi tasfiye usulünü (adi veya basit tasfiye) uygulanacağına karar verebilmek için iflas masasının envanterini tamamlamasının zaman almasıdır.⁴⁵ Örneğin, Türkiye genelinde çok sayıda hazır giyim mağazası bulunan bir şirketin iflası durumunda, iflas dairesi tüm mağazaların envanterini çıkarıp, malların korunması için gerekli tedbirleri almak zorunda kalacaktır. Bu işlemlerin kısa bir sürede tamamlanması güçtür. Ayrıca, müflise ait işletmeler iflas dairesi tarafından güvence altına alınıp envanterleri çıkarılmak üzere kapatıldığında, bu süreçte yaşanan değer kaybı ve kaybolan iş hacmi nedeniyle, işletmelerin normal koşullarda yeniden faaliyete geçirilmesi genellikle mümkün olmayacaktır.⁴⁶

Bu durum, iflas dairesinin, iflasın açılmasından birinci alacaklılar toplantısına kadar geçen sürede alacaklıların olası bir kararı doğrultusunda işletmenin faaliyetlerini geçici olarak sürdürme zorunluluğunun bulunup bulunmadığı meselesini gündeme getirmektedir.⁴⁷ İİK m. 210'da iflas dairesine, iflasın açılmasından sonra işletmenin faaliyetine geçici olarak devam edilip edilmeyeceğine karar verme yetkisi verilmiş olup, bu kararın masa yararına en uygun şekilde verilmesi gerektiği açıkça belirtilmiştir. Bu bağlamda, işletmenin faaliyetlerine derhal ve geçici olarak devam edilip edilmeyeceği kararı, iflas masasının çıkarlarını göz önünde bulundurarak hemen alınmalıdır. İflas dairesinin işletmeye geçici olarak devam etme yetkisi, yalnızca İİK m. 208 değil, aynı zamanda İİK m. 226 ve İİK m. 184 hükümleriyle de desteklenmektedir.⁴⁸ İflas sürecinin amacı, alacaklıların iflas masasından en yüksek oranda tatmin edilmesini sağlamak olduğuna göre, iflas dairesi, işletmenin devamı konusunda alacaklılar için en uygun sonucu elde etmek için gerekli tüm tedbirleri almalıdır.

İİK m. 210/1'e göre, işletmenin devamına veya kapanmasına karar verilmeden önce, iflas dairesinin gerekli tüm araştırmaları yapması, kendi yükümlülüğüdür. Zira, iflas dairesinin, devam edebilecek bir işletmenin kapanmasına karar vermesi ve bunun sonucunda tasfiyeden beklenen faydanın sağlanamaması durumunda iflas alacaklıları ve müflis, kanımızca zararlarının tazmini için devlete karşı tazminat davası açma hakkına sahiptir (İİK m. 5).

Uygulamada, iflâs dairelerinin faaliyet iznine genellikle müflisin talebi üzerine karar verdiği gözlemlenmektedir.⁴⁹ Öğretide *Börü/Bilgiç Eroğlu* bu

⁴⁵ Jolanta Kren Kostkiewicz/Dominik Vock, Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG, 4. Auflage, Schulthess Verlag, Zürich, 2017, s.1331; Abegg, s.130.

⁴⁶ Andreas Baumgartner, Fortführung eines Unternehmens nach Konkurseröffnung, Universitätsverlag, Zürich, 1987, s.153; Abegg, s.130; Siegfried Beck /Peter Depré, Praxis der Insolvenz – ein Handbuch für die Beteiligten und ihre Berater, 3. Auflage, Vahlen, München, 2017, § 18 N 9; Hunkeler, s.1009.

⁴⁷ Abegg, s.130; Baumgartner, s.77; Ralph Knupp, Die Anordnung der Unternehmensweiterführung im Konkurs unter besonderer Berücksichtigung der konkursamtlichen Kompetenzen, des Vorentwurfs für eine Teilrevision des SchKG sowie wirtschaftlicher Aspekte, Diss., Zürich, 1988, s.17.

⁴⁸ Hunkeler, s.870; Abegg, s.131; Eickes, s.2; Strümpell, s.2; Feldbauer-Durstmüller, s.42.

⁴⁹ Börü/Bilgiç Eroğlu, s.12.

hususta şu kanıyı belirtmişlerdir; “Uygulamada müflisin gerekçeli şekilde bir proje hazırlamak suretiyle elde edilecek kârları, bu süreçte yapılacak harcamaları, muhtemel bir ödeme planı çıkararak iflâs dairesine faaliyet izni için başvurduğu görülmektedir. İflâs dairesinin ise müflise faaliyet izni verilmesine ilişkin kararı, bilirkişilere başvurarak müflisin sunmuş olduğu projeyi inceleyip buna göre verdiği görülmektedir. Yine iflâs dairesinin müflisin bir talebi olmaksızın bilirkişi marifetiyle masanın yararına olduğunu tespit ettiği hallerde resen de işletmenin faaliyetine devam etmesine karar verdiği görülmektedir. İflâs dairesi, konkordatodan sonra (İİK m. 308/1) verilen iflâs kararı üzerine yine konkordato dosyasındaki borçlunun ödeme teklifini, komiser raporlarını da inceleyebilecektir. İflâs dairesinin faaliyet izni verirken esasında masanın elde edeceği kârdan ziyade masa aleyhine bir zararın ortaya çıkmasının önüne geçilmesini amaçlaması gerekir.”⁵⁰

2.Alacaklılar Toplanması

İflâs kararının verilmesinin ardından, iflâsın açılmasıyla birlikte müflisin işletmesine devam edip etmeyeceği konusu, tasfiye usulüne bağlı olarak farklı bir yol izler. Basit tasfiye usulünde, bu karar iflâs dairesi tarafından verilirken; adi tasfiye usulünde alacaklılar toplanmasına kadar geçen süre zarfında, iflâs dairesi tarafından alınan tedbirin devam edip etmeyeceği veya kaldırılması, alacaklıların vereceği karara bağlıdır.⁵¹ Bu durumda, alacaklılar toplanması, iflâs dairesinin kararına son şekli vererek işletmenin devamı ya da durdurulması konusunda nihai bir karar almalıdır.⁵²

Adi tasfiye usulünde ise alacaklılar toplantısı, iflâsın ilanından itibaren on gün içinde yapılmak zorundadır (İİK m. 219). Bu on günlük süre içinde, müflisin işletmesinin faaliyetlerine devam edip etmeyeceğine ilişkin alınacak faaliyet izni, İİK m.210/1 uyarınca iflâs dairesi tarafından verilecektir. Yani, alacaklılar toplanmasından önce, işletmenin faaliyet izni veya durdurulması yönündeki karar iflâs dairesine aittir.⁵³ Alacaklılar toplanmasının ardından, müflisin işletmesinin faaliyetlerine devam edip etmeyeceğine veya kapatılmasına ilişkin karar, alacaklılar tarafından verilir. Bu karar, iflâsın amacına hizmet etmek ve alacaklıların çıkarlarını gözetmek amacıyla alınır. Alacaklılar, borçlunun faaliyetlerini sürdürmesinin ekonomik açıdan yararlı olup olmadığını değerlendirerek, işletmenin açık kalması ya da kapatılması hususunda nihai kararı verir.

İflasta alacaklılar toplanması, birinci ve ikinci alacaklılar toplanması şeklinde yapılmaktadır.⁵⁴ Alacaklılar toplanması, adi tasfiye usulünde (İİK m.219) iflas tasfiyesinin en yüksek karar organı olarak görev yapar.⁵⁵ Alacaklılar toplanmasının oluşması halinde iflas idaresine, yasanın belirlediği çerçeveler içinde usulün nasıl ilerleyeceğine dair bağlayıcı talimatlar verme yetkisi

⁵⁰ Börü/Bilgiç Eroğlu, s.12.

⁵¹ Börü/Bilgiç Eroğlu, s.11; Abegg, s.131.

⁵² Börü/Bilgiç Eroğlu, s.11.

⁵³ Börü/Bilgiç Eroğlu, s.11-12.

⁵⁴ İlhan E. Postacıoğlu, İflâs Hukuku İlkeleri Cilt I, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1978, s.53; Deliduman, s.86.

⁵⁵ Deliduman, s.23; Kostkiewicz, s.603; Abegg, s.131.

bulunmaktadır.⁵⁶ Müflisin sanayi ve ticaret faaliyetlerinin, fabrikaları, imalathaneleri, üretim tesisleri, mağazaları, eşya depoları ve perakende satış dükkanları gibi işletme yerlerinin faaliyetlerine devam edip etmeyeceği konusu, alacaklılar kurulunun vereceği kararla belirlenir ve bu karar son derece önemli bir hukuki etkiye sahiptir.⁵⁷ Alacaklılar kurulunun, işletmenin faaliyetlerinin devamına veya sonlandırılmasına ilişkin alacağı karar, iflâs sürecinin seyri ve alacaklıların alacaklarını tahsil etme imkânları açısından belirleyici olur.

Adi tasfiye usulünde, iflâs dairesinin müflise verdiği faaliyet izni geçici bir nitelik taşır.⁵⁸ Zira, alacaklılar toplanması, iflâs dairesi tarafından verilen bu faaliyet izninin kaldırılmasına her zaman karar verebilir (İİK m. 224/1). İlk alacaklılar toplantısının yapılamaması durumunda, ikinci alacaklılar toplantısına kadar tasfiyenin yönetiminden iflâs dairesi sorumludur (İİK m. 222). Bu süre zarfında, müflisin işletmesinin faaliyetlerine devam etmesine ilişkin kararlar, iflâs dairesinin yetkisi dâhilindedir. Eğer ikinci alacaklılar toplantısı da gerçekleşmezse, iflâs dairesi, yeni bir alacaklılar toplantısı yapılmıyaya kadar müflisin işletmesinin faaliyet izni ve diğer muhafaza tedbirleri konusunda tek yetkili organ olmaya devam eder (İİK m. 239).

İİK m.224/1'e göre, birinci alacaklılar toplanması, iflas masasının faaliyetlerine devam edip etmeyeceği konusunda, tamamen takdir yetkisine sahip olup bu kararı kesin olarak verir.⁵⁹ Birinci alacaklılar toplantısında faaliyet izninin verilmesine ilişkin kararda, iflâs dairesi tarafından hazırlanan rapor büyük bir öneme sahiptir.⁶⁰ Alacaklılar, müflisin işletmesinin mevcut durumu hakkında doğrudan bilgi sahibi olmayacaklarından, işletmenin faaliyetine devam edilmesiyle ilgili sağlıklı bir değerlendirme yapabilme imkânları kısıtlıdır. Bu nedenle, iflâs dairesinin raporunda, müflisin işletmesinin faaliyetine devam edilmesi durumunda ortaya çıkabilecek olası sonuçlar ayrıntılı şekilde yer almalıdır.⁶¹ Raporun hazırlanmasında, teknik konularda uzman bilirkişilerden görüş alınması, iflâs dairesinin objektif ve sağlıklı bir değerlendirme yapabilmesi için gereklidir.⁶²

İİK'nın 210/1. maddesi uyarınca iflâs dairesi tarafından verilen faaliyete devam kararı, bir muhafaza tedbiri niteliği taşır. Eğer birinci alacaklılar toplantısında bu karar hakkında herhangi bir değişiklik yapılmazsa ve faaliyet izninin kaldırılmaması durumunda, müflisin işletmesinin faaliyetine devam edilmesi yönünde bir karar alındığı kabul edilebilir. Dolayısıyla, alacaklılar kurulu tarafından faaliyet izninin iptaline ilişkin bir karar verilmediği sürece, iflâs dairesinin verdiği kararın geçerli olduğu ve işletmenin faaliyetinin devam edeceği anlamına gelir.⁶³

⁵⁶ Abegg, s.131.

⁵⁷ Berkin, s.315; Postacıoğlu, s.55; Börü/Bilgiç Eroğlu, s.13.

⁵⁸ Börü/Bilgiç Eroğlu, s.12.

⁵⁹ Knupp, s.103; Baumgartner, s.86; Abegg, s.131; Deliduman, s.90; Börü/Bilgiç Eroğlu, s.11.

⁶⁰ Börü/Bilgiç Eroğlu, s.14.

⁶¹ Börü/Bilgiç Eroğlu, s.14.

⁶² Börü/Bilgiç Eroğlu, s.14.

⁶³ Güray Erdönmez, İflâsta Alacaklılar Toplanmasının Yetkileri, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2005, s.121; Börü/Bilgiç Eroğlu, s.14.

İkinci alacaklılar toplantısı, iflâs kararının kesinleşmesinden önce gerçekleştirilemez (İİK m. 164/3). İflâs sürecinde müflisin işletmesinin faaliyetine devam edip etmeyeceğine ilişkin karar, genellikle birinci alacaklılar toplantısında alınır (İİK m. 224/1). Ancak, müflisin işletmesinin faaliyetlerine devam edip etmeyeceğine dair karar, ikinci alacaklılar toplantısında da verilebilir (İİK m. 238/2). Dolayısıyla, müflisin işletmesinin faaliyetlerine devam etme kararı, hem birinci hem de ikinci alacaklılar toplantısının yetki alanına giren bir konu olup, her iki toplantı da alacaklılar, bu hususta karar verebilme yetkisine sahiptirler (İİK m. 238/2).

Netice itibarıyla, iflas masasına dahil olan işletmeye devam etme kararı, adi tasfiye usulü çerçevesinde alacaklılar toplanmasında alacaklıların yetkisindedir. İflas dairesinin iflas sürecinin başında işletmeyi durdurma kararı alması, alacaklılar tarafından verilecek bir "işletmeye devam" kararını olumsuz etkileyebilir veya bu olasılığı tamamen ortadan kaldırabilir.⁶⁴ Birinci alacaklılar toplantısında müflisin işletmelerine faaliyet izni verilmesinin önemi ise özellikle iflâs kararının Bölge Adliye Mahkemesi tarafından kaldırılması veya Yargıtay tarafından bozulması durumunda belirginleşmektedir.⁶⁵ Eğer işletmenin faaliyetlerine son verilirse, iflâs kararının daha sonra kanun yolu denetimi sırasında kaldırılması veya bozulması durumunda, borçlu müflisin durumu daha da zorlaşır. Bu nedenle, faaliyet izni kararı verilirken, söz konusu olasılıkların da dikkate alınarak, işletmenin devamının masanın çıkarları açısından en uygun seçenek olup olmadığı ayrıntılı şekilde değerlendirilmelidir.⁶⁶

3. Değerlendirmemiz

İcra ve İflâs Kanunu'ndaki düzenlemeler çerçevesinde, iflâsta işletmenin faaliyetlerine devam edilmesine ilişkin kararın, iflâs kararının verilmesinden sonra mümkün olduğu görülmektedir (İİK m. 210/1, İİK m. 224). İflâs davasının dayanağı olan sürecin başında, borçluya ait işletmenin faaliyetinin devamının mümkün olup olmadığına dair bir araştırma ve değerlendirme mahkemeler tarafından maalesef yapılmamaktadır. Oysa İİK'nın 159. maddesinde, iflâs talebi üzerine mahkemelerin, alacaklıların menfaatini gözeterek gerekli gördükleri tüm muhafaza tedbirlerine karar verebileceği belirtilmiştir. Bu durum, iflâs davasının bağımsız bir dava olmanın ötesinde, tüm iflâs sürecinin bir parçası olduğunu ortaya koymaktadır.⁶⁷

İflas süreci, asliye ticaret mahkemesinin iflasın açılmasına ilişkin kararı ile başlamakta ve aynı mahkemenin iflasın kapanmasına dair vereceği karar ile tamamlanmaktadır.⁶⁸ Bu çerçevede iflasın başlangıcı ve sonlanması, mahkemenin kararına bağlıdır. Bununla birlikte, iflas tasfiyesi sürecinin etkin ve adil bir şekilde yönetilebilmesi için, borçlunun işletmesinin faaliyetlerine devam edip etmeyeceğine karar verilmesi oldukça önemli bir aşamadır. Bu karar yalnızca ekonomik koşullar ve alacaklıların menfaatleri dikkate alınarak

⁶⁴ Meier, s.4; Abegg, s.131.

⁶⁵ Börü/Bilgiç Eroğlu, s.15.

⁶⁶ Börü/Bilgiç Eroğlu, s.15.

⁶⁷ Mustafa Serdar Özbek, "İflas Davasının Hukuki Mahiyeti", C.61, S.1, 2012, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s.207.

⁶⁸ İflasın kapanması süreci ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Vafire Merve Yıldırım, İflasın Kapanması, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021, s.79 vd.

verilmemeli, aynı zamanda işletmenin özelinde ayrıntılı bir değerlendirme yapılmasını gerektirmektedir. İlgili kararın alınabilmesi için yapılacak inceleme ve araştırma, sadece hukuki bir perspektife dayanmamalı, aynı zamanda işletme yönetimi, iktisat ve muhasebe alanlarına ilişkin kapsamlı bir analizi gerektirmektedir. Bu nedenle, mahkemenin karar öncesinde gerekli tüm araştırma ve değerlendirmeleri yaptırarak işletmenin faaliyetlerinin devamına ya da sonlandırılmasına dair bir tespite varması, iflas sürecinin bütünlüğünü sağlamada ve alacaklıların haklarını korumada kanımızca daha doğru ve adil bir yaklaşım olacaktır. Nitekim bu tespit, iflas tasfiye sürecinde iflas dairesi veya alacaklıların işletmenin devamına dair verecekleri karara dayanak olması bakımından da önem arz etmektedir.

İflâta işletmenin faaliyetinin devamına yönelik kararın Kanun'da geçen ifadesiyle bir muhafaza tedbiri olarak kabul edildiği görülmektedir. İflâs davası açıldığında, borçlunun işletmesinin faaliyetine, borçlunun yönetiminde devam edilmesi mümkün olmakla birlikte, mahkemenin işletmenin devamının mümkün olup olmadığına ilişkin bir değerlendirme yapmaması önemli bir eksikliktir. Oysa iflas sürecinin bütünlüğü ve mahkemenin alacaklıların menfaatini gözeterek gerekli gördüğü tüm muhafaza tedbirlerine⁶⁹ karar verebileceği gözetildiğinde, iflâs davası açıldıktan sonra, öncelikle işletmenin ekonomik açıdan faaliyetine devam edilip edilmeyeceği hususunun mahkeme tarafından tespit edilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. İşletmenin devamının alacaklıların menfaatine olup olmayacağı nihai olarak bir işletme yönetimi sorunudur ve iflâsın açılmasıyla birlikte iflas organlarının bunu değerlendirmesi genellikle zordur.⁷⁰

İflâs kararı sonrasında, iflâs dairesi ve alacaklılar tarafından işletmenin faaliyetinin devamı veya sona erdirilmesine ilişkin alınacak kararların hangi kriterlere dayandırılacağına dair açık bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Ayrıca, bu kararları verebilmek için gerekli olan verilerin iflâs dairesi ve alacaklılar tarafından toplanması ve bu verilerin teknik ve bilimsel bir bakış açısıyla değerlendirilmesi, pratikte oldukça güçtür. Her ne kadar bilirkişiye başvurulması mümkün olsa da iflâs sürecinde alacaklıların, ek masrafları üstlenmeye genellikle isteksiz oldukları bir gerçektir. Bu koşullar altında, iflas sürecinin bütünlüğü de gözetildiğinde işletmenin faaliyetlerinin ekonomik açıdan devamının mümkün olup olmadığının tespit edilmesi için iflâs kararını veren mahkemenin, ilgili alanda uzman bilirkişilerden rapor alması hem daha etkili bir yöntem hem de iflâs sürecinin şeffaf ve düzgün bir şekilde yürütülmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu yaklaşım, tasfiye sürecinde karşılaşılabilecek pek çok potansiyel sorunun önceden belirlenmesine ve bu sorunlara yönelik uygun çözüm önerilerinin geliştirilmesine olanak tanıyacaktır.

⁶⁹ Kanun koyucu, yaptığı düzenlemelerle işletmenin faaliyetlerinin devam edip edilmeyeceğine ilişkin kararı bir muhafaza tedbiri olarak düzenlemiş; bu yetkiyi süreç içinde önce asliye ticaret mahkemesine, ardından iflas dairesine ve nihayetinde alacaklılar toplantısına devretmiştir. İflas sürecinde her somut olayda farklı dinamikler ortaya çıkabilir, işletmenin faaliyetlerine devam etmesini etkileyebilecek beklenmedik durumlar yaşanabilir veya işletmenin faaliyet gösterdiği piyasa koşulları değişebilir. Bu nedenle, somut olayın özellikleri ve iflas sürecindeki mevcut duruma bağlı olarak, ilgili merci bu hususta karar verecektir.

⁷⁰ Grümder, s.57.

II.İŞLETMENİN DEVAMINA İLİŞKİN KARARDA GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULMASI GEREKEN KRİTERLER

A.GENEL OLARAK

İİK m.210/1 ve İİK m.224/1 hükümleri gözetildiğinde iflâs tasfiye sürecinde öncelikle işletmenin faaliyetlerine devam edilip edilmeyeceği veya kapatılıp sona erdirileceği konusunda bir karar verilmesi gerekmektedir.⁷¹ Bu kararların alınmasında temel kriter, alacaklılar açısından ortaya çıkacak zararları minimize etmeye yönelik olmalıdır.⁷² İşletmenin faaliyetlerinin devamı, alacaklılar için zararları artıracaksa işletmenin faaliyetlerine son verilerek kapatılması uygun olacaktır. Buna karşın, işletmenin faaliyetine devam edilmesi, borçların ödenmesi açısından daha faydalı ve alacaklıların menfaatine ise işletmenin faaliyetlerinin sürdürülebilmesi sağlanmalıdır.⁷³ Bu bağlamda, tasfiye sürecinde izlenecek yol, işletmenin ekonomik durumu ve alacaklıların çıkarları doğrultusunda şekillendirilir.⁷⁴

Uygulamada, işletmenin devamına yönelik bir karar alınmamasının temel nedeni, iflas dairesi veya iflas idaresinin bu sorumluluğu üstlenmekten kaçınmasıdır. İflas dairesi müdürü, alacaklılar toplanmasına kadar (İİK m. 210/1)⁷⁵ işletmenin faaliyetlerinin sürdürülmesi konusunda sorumluyken; alacaklılar toplanması ve iflas idaresinin oluşmasından sonra bu sorumluluk iflas idaresine geçer (İİK m. 226/1). Ancak, bu süreç, birçok uygulama sorusunu beraberinde getirerek, iflas idaresinin karar alma ve uygulama süreçlerinde belirsizlikler meydana getirebilmektedir. Bu nedenle, işletmenin devamına ilişkin kararların alınmasında dikkate alınacak kriterlerin belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. İflas hukuku çerçevesinde, işletmenin sürdürülebilirliği ve faaliyetlerinin devamı yalnızca mevcut ekonomik durumla değil, aynı zamanda alacaklılar ve diğer paydaşların çıkarlarıyla uyumlu bir şekilde değerlendirilmeli ve hukuki çerçevede net bir yön belirlenmelidir. Ancak çalışmada vurguladığımız üzere, iflas durumunda işletmenin faaliyetlerine devam edilip edilmemeye karar verilirken yalnızca İİK'da düzenlenen hükümler yeterli bir temele sahip değildir. Bu süreçte, özellikle işletme yönetimi, iktisat ve muhasebe alanlarındaki bilgi ve verilerin dikkate alınması zorunludur. İşletmenin mali durumu, faaliyetlerinin

⁷¹ Halmer, s.16; Börü/Bilgiç Eroğlu, s.4.

⁷² Feldbauer-Durstmüller, s.1; Abegg, s.138.

⁷³ Feldbauer-Durstmüller, s.1; Abegg, s.138.

⁷⁴ Udo Feser, Betriebsfortführung in Restrukturierung und Insolvenz, herausgegeben von Prof.Dr. Rolf-Dieter Mönning, 3. Auflage, RWS Verlag, Köln, 2016, s.59; Halmer, s.1; Börü/Bilgiç Eroğlu, s.4.

⁷⁵ İsviçre İcra ve İflas Kanunu'nun 223. maddesinin 1. fıkrasına göre, müşterek borçlunun işyerleri, iflasın açılmasından sonra yeterli gözetim altında ise ve özellikle iflas dairesinin işletmeyi devralması durumunda, ilk alacaklılar toplantısına kadar mühürlenmek zorunda değildir. Yeterli gözetimin sağlanabilmesi için, duruma göre, iflas dairesi, işletmenin faaliyetlerinin devamını bizzat ya da görevlendirdiği bir yardımcı kişi aracılığıyla denetleyebilir ve sürdürebilir. Alternatif olarak, işletmenin yönetimini sağlamak amacıyla, borçlunun güvenilir eski çalışanları da görevlendirilebilir. Bu düzenleme, iflas sürecinin etkin bir şekilde yürütülmesi ve alacaklıların haklarının korunması için önemli bir esneklik sunmaktadır. Carl Jaeger, Bundesgesetz betreffend Schuldbetreibung und Konkurs, 3. Auflage, Orell Verlag, Zürich, 1911, Art. 223 N 2.Knupp, s.85; Meier, s.12; Abegg, s.133.

sürdürülebilirliği ve ekonomik potansiyeli gibi faktörler de işletmenin devamlılığını değerlendirirken kritik öneme sahiptir. Bu nedenle, iflasta işletmenin devamı veya kapatılması kararı verilirken sadece Kanun'da verilen yetkiye dayanmak yerine, iktisat ve muhasebe verileriyle desteklenen bir analiz yapılması zorunludur.⁷⁶

B.REHİNLİ ALACAKLILARIN ETKİSİ

İflasta işletmenin devamının sağlanıp sağlanamayacağı, her somut olayda özel olarak değerlendirilmelidir; zira farklı durumlar için genel bir onay ya da ret kararı verilmesi mümkün değildir.⁷⁷ Ancak işletmenin faaliyetlerinin devamına ilişkin bir karar alabilmek için eğer mevcutsa, rehinli alacaklıların bu karara katılımı gerekmektedir. İflas hukuku çerçevesinde, rehinli alacaklıların hakları, rüçhanlı olduğu belirtilerek teminat altına alınmış olup (İİK m.206/1), bu alacaklıların onayı olmadan işletmenin devamına yönelik bir karar alınması mümkün olmayabilir. Bu durum, alacaklıların haklarının korunması ve tasfiye sürecinin adil bir şekilde yürütülmesi için önemli bir kriter oluşturur.

Tasfiye sürecinde ayrıcalıklı sınıfta yer alan rehinli alacaklılar için daha fazla beklemek genellikle mantıklı olmayabilir, çünkü bu alacaklılar zaten alacaklarının karşılanması önceliğine sahiptir (İİK m.206/1). Bu grup, çoğunlukla en kısa sürede ödeme almak isteyecektir. Çünkü işletmenin devamı ile iflas masasının belirsizliğe sürüklenmesi de söz konusu olabilir. Bununla birlikte, rehinli alacaklıların çıkarları genelleştirilemez. Zira bu gruptaki alacaklılar farklı menfaatler güdebilirler.⁷⁸ Örneğin, rehinli bir alacaklı, borçlu şirketin mali zorluklar içinde olmasına rağmen, şirketi ticaret hayatında önemli bir iş ortağı olarak görüyorsa, faaliyetlerinin devamından yana olabilir.⁷⁹ Diğer taraftan, doğrudan rakip olan rehinli alacaklılar, müflise ait işletmenin piyasadan bir an önce çekilmesini sağlamaya çalışabilirler. Şüpheli durumlarda, alacaklıların varlıklarının iadesi hakkını müzakere etmeden kullanmaya yönelmeleri ve bu nedenle, belirli şartlar altında, işletmenin derhal tasfiyesini tercih etmeleri

⁷⁶ İflas eden bir şirketin varlıklarının ve işletmelerinin değerlemesi, iflas sürecinin önemli aşamalarından biridir. Bu değerlendirme, yalnızca borçların ödenmesi ve alacaklıların haklarının korunması açısından değil, aynı zamanda işletmenin potansiyel yeniden yapılandırma veya satış imkanlarının değerlendirilmesi açısından da kritik öneme sahiptir. İflas hukuku çerçevesinde yapılan bu tür değerlemeler, şirketin mali durumu, varlıklarının piyasa değeri, borçların yapısı ve diğer ekonomik göstergeler göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. Bu konuda detaylı bilgi için bkz. Lutz Kruschwitz/Arnd Lodowicks/Andreas Löffler, "Zur Bewertung insolvenzbedrohter Unternehmen", C.65, S.3, 2005, DBW, s.222 vd; Eickes, s.75 vd.

⁷⁷ Eickes, s.50.

⁷⁸ Joachim Goebel, Gläubigerobstruktion, Gläubigerstimmrecht und Beschlusskontrolle im Insolvenzverfahren über Unternehmen, KTS, 2002, s.616; Eickes, s.50.

⁷⁹ Goebel, s.616; Eickes, s.50; Rehlinli alacaklıların çoğunluğunun finans sektöründen, özellikle bankalar ve finans kurumları gibi aktörlerden oluştuğu gözlemlenmektedir. Ancak, müflise ait işletmeye hammadde sağlayan bir tedarikçi de rehlinli alacaklı olabilir. Özellikle katma değerli ürünler üreten bir şirketin iflas etmesi durumunda, bu tedarikçi için işletmenin faaliyetlerinin devam etmesi önemli bir çıkar olabilir. Zira, alacakları rehin altında bulunan bu tür alacaklılar, işletmenin tasfiye edilerek piyasadan çekilmesi yerine, işin devam ettirilmesinin kendileri için daha avantajlı olacağını düşünebilirler. Bu sayede, işletme faaliyetlerini sürdürerek kar elde etme olasılığı daha yüksek olabilir.

olasılık dahilindedir.⁸⁰ Bu nedenle, rehinli alacaklıların varlığı, alacak miktarlarının büyüklüğü ve tasfiyeye yönelik tutumları, işletmenin devamına dair alınacak kararda önemli ve belirleyici bir faktördür.

C.İFLAS NEDENLERİNİN VE EKONOMİK DURUMUN ANALİZİ

İcra ve İflas Kanunu'na göre, iflasın açılmasıyla birlikte hem iflas dairesinin hem de iflas idaresinin, müflisin iflas sebeplerini ya da iflas öncesinde ve sonrasında ekonomik durumunu inceleme gibi bir yükümlülükleri bulunmamaktadır. Bu durum, iflas sürecinin yalnızca müflisin mallarının paraya dönüştürülerek tasfiye edilmesiyle ilerlemesine yol açmakta ve herhangi bir ön analiz yapılmadan sürecin başlatılmasına neden olmaktadır.

Avusturya İflas Kanunu'nun 81a maddesinde, iflas idaresinin göreve başlamasından hemen sonra, müflisin ekonomik durumu, önceki yönetimin faaliyetleri, varlıkların azalmasının sebepleri, işletmedeki istihdamın tehdit altında olup olmadığı, üçüncü kişilere ait sorumluluk beyanlarının varlığı ve alacaklıların çözümüne yönelik kritik tüm unsurlar hakkında kesin ve güvenilir bilgilere ulaşmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Yani iflas idaresinin görevleri arasında, işletmenin faaliyetlerine devam edip etmeyeceği ya da yeniden faaliyete geçip geçemeyeceği konusunda bir karar vermek, bu kararı verebilmek için de müflisin iflas sebeplerini ve ekonomik durumunu incelemek yer alır.⁸¹ Ayrıca, gerek duyulması halinde, mahkemenin izniyle uzmanlardan yardım alınması gerektiği de bu sorumluluklar arasındadır (§ 81 IO). Kanımızca, Avusturya İflas Kanunu'ndaki bu düzenlemelere benzer bir düzenlemenin İİK'da ihdas edilmesi, iflas süreçlerinde işletmenin devamına yönelik alınacak kararların daha sağlıklı ve kesin olmasını sağlayarak bu konudaki belirsizliklerin ortadan kaldırılmasında etkili olacaktır.

İflas sürecini sadece bir kayıp olarak görmek yerine, iflas eden tacir için yeni bir başlangıç fırsatı olarak değerlendirmek de mümkündür.⁸² Bunun için öncelikle iflasa nasıl gelindiğinin ve borçlunun zor duruma düşmesine yol açan hatalı kararların ayrıntılı bir şekilde analiz edilmesi gerekmektedir.⁸³ İflas, aslında bir işletme krizinin zirveye ulaşmış halidir ve bu noktada kriz yönetimi araçları devreye girebilir.⁸⁴ İşletmenin mevcut ekonomik durumu ve kriz belirtileri bu aşamada ele alınmalı, kriz ortamının nedenleri belirlenmelidir.⁸⁵ İflasın sebeplerini ve bu sebeplerin işletmenin gelişimi üzerindeki etkilerini anlamak, sadece mevcut durumu değerlendirmekle kalmaz, aynı zamanda gelecekte benzer krizlerin önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınmasına da olanak sağlar.⁸⁶

⁸⁰ Eickes, s.50.

⁸¹ Halmer, s.29.

⁸² Feldbauer-Durstmüller, s.46; Reto Brunner/Benjamin Rutz/Kevin Templer/Uljana Figura, Bilanzanalyse zur Erkennung von Unternehmenskrisen, C.64, 2023, ZZZ, s.369; Aşık/Oruç/Tok vd., s.613.

⁸³ Feldbauer-Durstmüller, s.72; Brunner/Rutz/Templer vd., s.370.

⁸⁴ Feldbauer-Durstmüller, s.72.

⁸⁵ Feldbauer-Durstmüller, s.42; Feser, s.59.

⁸⁶ Brunner/Rutz/Templer vd, s.369-370.

Özellikle şirket krizleri genellikle zaman içinde, bir dizi etkenin bir araya gelmesiyle gelişir ve bu süreç, ciddi bir düzeyde varlık kaybına yol açarak iflasla sonuçlanabilir. Bu nedenle, iflas sürecine giden yolun analiz edilmesi, mevcut ekonomik verilerin doğru bir şekilde değerlendirilmesi önemlidir.⁸⁷ Ekonomik durumu incelemek için, muhasebe ve kontrol mekanizmalarından elde edilen nicel veriler ile pazar araştırmalarından elde edilen nitel veriler gibi farklı analiz araçları kullanılabilir.⁸⁸ Krizin ortaya çıkmasında etkili olan faktörlerin birden fazla olabileceği ve bu faktörlerin birbirini etkileyip güçlendirebileceği göz önünde bulundurulduğunda, bu karmaşık durumu anlamak için bütünsel bir yaklaşımın benimsenmesi gereklidir. Dolayısıyla, kriz nedenlerini sadece ayrı ayrı ele almak, tüm karmaşıklığı kavrayabilmek için yetersiz olacaktır.⁸⁹

Krizin sebeplerini etkileyen faktörlerin hızlı ve etkili bir şekilde analiz edilmesi, öncelikle krize yol açan en önemli etkenlerin belirlenmesine ve bu etkenlerin gelecekteki olası etkilerinin değerlendirilmesine yardımcı olabilir. İlk aşamada, çevresel faktörler toplanmalı ve bunların şirket üzerindeki etkileri daha ayrıntılı bir şekilde incelenmelidir. İkinci aşamada, bu çevresel faktörlerin ve diğer potansiyel kriz nedenlerinin, borçlu şirket üzerindeki etkileri analiz edilerek değerlendirilmelidir. Üçüncü adımda ise, belirlenen etkiler ve kriz nedenleri, her iki boyutta da - hem mevcut kriz üzerindeki etki yoğunluğu hem de gelecekteki etkilerinin potansiyeli - dikkate alınarak iki boyutlu istatistiksel bir veri elde edilebilir.⁹⁰ Bu grafiksel yaklaşım, hangi çevresel etkileşimlerin krizin ortaya çıkmasında en büyük rolü oynadığını ve bu etkilerin şirketin gelecekteki gelişimi için ne kadar önemli olabileceğini görsel olarak ortaya koyar. Bu tür bir analiz, şirketin geleceği için en kritik faktörlere odaklanılmasını sağlayarak, etkili bir çözüm stratejisinin oluşturulmasına yardımcı olabilir.⁹¹

⁸⁷ Brunner/Rutz/Templer vd., s.370; Alman ve Avusturya hukukunda, şirket krizlerinin sebeplerinin, işletmenin devamlılık kararı açısından kritik bir öneme sahip olduğu vurgulanmaktadır. Bu görüş, "sağlıklı şirketler istiyoruz; hasta şirketler ise yalnızca sağlıklı olanı daha iyi anlamamıza yardımcı olur" şeklinde ifade edilmiştir. Franz Findeisen, *Aufstieg der Betriebe: der gesunde und der kranke Betrieb*, Leipzig, 1932, s.50; Feldbauer-Durstmüller, s.75; Bu bağlamda, iflas ve icra hukuku çerçevesinde, bir şirketin kriz durumu, yalnızca o şirketin mevcut durumunu değil, aynı zamanda gelecekteki sürdürülebilirliğini de değerlendirmede önemli bir referans noktası teşkil etmektedir.

⁸⁸ Feldbauer-Durstmüller, s.75-76; Brunner/Rutz/Templer vd., s.370.

⁸⁹ Kurt Lichtkoppler/Ulla Reisch, *Handbuch Unternehmenssanierung*, 1. Auflage, Manz Verlag, Wien, 2010, s.2 vd; Max Liebig, *Reaktivierungsmanagement von Not leidenden Unternehmen – Sanierungsmöglichkeiten im Rahmen der Insolvenzordnung*, 1. Auflage, Gabler Verlag, Heilderberg, 2010, s.21 vd; Frank Saur/Heiner Ellebracht, *Führen in schwierigen Zeiten – Tools und Tipps für Führungskräfte und Coaches*, 1. Auflage, Springer, Wiesbaden, 2014, s.23 vd.; Brunner/Rutz/Templer vd., s.370.

⁹⁰ Lichtkoppler/Reisch, s.34; Liebig, s.23; Brunner/Rutz/Templer vd., s.370-371.

⁹¹ Saur/Ellebracht, s.107; Feldbauer-Durstmüller, s.76; Birçok şirket, geçmişte elde ettiği büyük başarıların etkisiyle, küçük problemlerin birikmesinin ve bu problemlerin zamanında fark edilmemesinin sonucunda, yıllar içinde üstesinden gelemeyeceği kadar büyük zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu tür kurumlarda, başarı dönemlerinde rahvet hakim olabilmektedir. Ancak, başarıyı garanti eden kısa yollar bulunmadığı gibi, başarısızlık ya da iflas süreci de tek bir nedene dayanmaz. Önemli olan, zorluklar ve riskler büyümeden önce bunların işaretlerini fark edebilmek, bu riskleri zamanında tespit edebilmek ve etkin bir şekilde yönetmektir. Fırtına yaklaşırken önlem almak ve kriz yönetimini doğru şekilde uygulamak, fırtınanın kasırgaya dönüşmesini engellemek için en kritik adımdır. Bu yaklaşım, şirketlerin sürdürülebilirliği için risklerin önceden

İflas nedenleri ve ekonomik durumun incelenmesi, tek başına işletmenin devamlılık kararı üzerinde belirleyici bir kriter oluşturmaz. Bununla birlikte, "hayatta kalan" bir şirketin daha önce gözden kaçan ciddi risk unsurlarının mevcut şirketler için de tehlike oluşturabileceği dikkate alındığında bu durum, bir referans noktası olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda, geçmişte karşılaşılan iflas sebepleri, benzer koşullara sahip diğer işletmeler için de uyarıcı bir nitelik taşıyabilir.⁹²

Ekonomik analiz, kanaatimize göre yalnızca işletmenin mevcut durumunu değil, aynı zamanda var ise işletmenin bağlı olduğu şirketin genel yapısını ve finansal durumunu da kapsamlı şekilde değerlendiren bir süreçtir. Bu analiz, iflas sürecinde işletmenin sürdürülebilirliğini ve gelecekteki potansiyelini doğru bir şekilde değerlendirebilmek için kritik öneme sahiptir. Bu şekilde yapılan genel bir analiz, hem şirketin mali yapısını hem de stratejik hedeflerini gözler önüne serer. Zira şirket analizinin temel amacı, şirket içindeki mevcut ve henüz kullanılmayan potansiyelleri tespit ederek, verimliliği artırmak ve işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi için en kısa sürede uygulanabilir çözümleri hayata geçirmektir. Bu analiz, iflas sürecinde, şirketin sürdürülebilirliğini sağlamak ve alacaklıların haklarını korumak adına kritik bir adım olup, aynı zamanda işletmenin devamında şirketin yeniden yapılanma ve iyileştirme stratejilerinin belirlenmesine de olanak tanır.⁹³

D.VARLIK VE KAZANÇ DURUMUNUN TESPİTİ

Borçlu tacirin iflasına karar verildikten sonra iflas dairesi, müflise ait ticari defterler ile diğer tüm kayıt ve belgeleri koruma altına almakla yükümlüdür (İİK m. 210/2). Bu işlem, iflas sürecinin şeffaf ve düzenli bir şekilde yürütülmesi açısından kritik öneme sahiptir. Çünkü ticari defterler ve belgeler, borçlunun mali durumu ve ticari faaliyetleri hakkında önemli bilgiler sunar. Bu belgelerin muhafaza edilmesi, alacaklıların haklarının korunması ve iflasın doğru bir şekilde tasfiye edilmesi için gereklidir.

Müflisin mali durumunu değerlendirebilmek için iflas dairesi veya alacaklıların müflise ait işletmenin muhasebe verilerine başvurarak önceki yıllara ait mali tabloları inceleyip detaylı bir analiz yapmaları gerekir. Mevcut durumun doğru bir şekilde değerlendirilmesi için gerekirse düzeltme ve eklemelerle dönem içi bilanço ve gelir tablosu (kar-zarar tablosu) oluşturulabilir. Eğer son yıllık mali tabloların kalitesi düşükse, verilerin düzeltilmesi gerekebilir; bu durum hem iflasın sebeplerini hem de sonuçlarını anlamak açısından önemlidir. Yıllık mali tablonun temel unsurlarından biri olan bilanço, şirketin varlıklarının ve sermayesinin anlık durumunu yansıtan finansal tablodur.⁹⁴ Bilançonun içeriği ve sınıflandırması, vergi mevzuatı ve diğer yasal düzenlemelerle belirlenmiştir.

belirlenmesini ve etkili bir yönetim stratejisi geliştirilmesini gerektirir. Türkiye’de son zamanlarda meydana gelen iflas nedenleri için bkz. <https://www.cananduman.com/2019/04/23/neden-iflas-ettiler/> (E.T: 24.12.2024).

⁹² Feldbauer-Durstmüller, s.75.

⁹³ Baumgartner, s.53 vd; Brunner/Rutz/Templer vd., s.371.

⁹⁴ Brunner/Rutz/Templer vd., s.372.

Bilanço, aktif tarafta kalıcı olarak kullanılan duran varlıklar ve kısa vadede işlem görecektir dönen varlıklara ayrılır.⁹⁵ Duran varlıklar, maddi olmayan duran varlıklar (örneğin ticari marka hakları, lisanslar), maddi duran varlıklar (arsa, makine, ekipman) ve finansal duran varlıklardan (hisseler, ortaklıklar) oluşur. Dönen varlıklar ise, sürekli giriş ve çıkışlar gösteren stoklar (hammaddeler, mamul ve yarı mamul ürünler), alacaklar (mal ve hizmet satışlarından doğan alacaklar), kısa vadeli menkul kıymetler, kasa ve banka hesaplarından oluşur. Pasif tarafta ise şirketin borçları, özkaynakları ve diğer finansal yükümlülükleri yer alır.⁹⁶

Yıllık mali tablodaki verilerden daha anlamlı ve karşılaştırılabilir bilgiler elde edebilmek için çeşitli finansal göstergelerin hesaplanması önerilir.⁹⁷ Burada önemli olan, göstergelerin doğru bir şekilde analiz edilip yorumlanmasıdır; sadece rakamların ayrıntılı hesaplanması değil, elde edilen sonuçların finansal sağlığı anlamada nasıl kullanılacağıdır.⁹⁸ Başarı ve kârlılık göstergeleri, gelir ve giderlerin izlenmesi ve bunların hangi faktörlerden etkilendiğinin incelenmesi ile sağlanabilir. Bu bağlamda, işletme performansı analizi yaparak satış gelirlerinin gelişimi ve bileşimi, ayrıca faaliyet kârı oranı gibi göstergeler değerlendirilebilir.⁹⁹ Ayrıca, sabit gider kalemlerinin işletme performansına etkisini anlamak için personel gider yoğunluğu, maliyet yoğunluğu ve faiz gider yoğunluğu gibi göstergeler de önemli veriler sunabilir.¹⁰⁰ Bu tür analizler, maliyet düşürme ve verimlilik artırma potansiyellerinin belirlenmesine yardımcı olur, böylece şirketin iflasta devamlılığına ilişkin ekonomik durumu daha iyi anlaşılabilir.¹⁰¹

E.EKONOMİK FAYDA KRİTERİ

İflas sürecinde müflise ait işletmenin faaliyetlerinin devamına karar verilebilmesi için işletmenin varlıkları açısından faaliyetlerin devamının kapatılmasından neden ekonomik açıdan daha avantajlı olabileceği sorusunun açıklığa kavuşturulması gerekir.¹⁰²

Örneğin ülke genelinde bulunan mağazaları ile hazır giyim üretim sektöründe faaliyet gösteren bir şirketin faaliyetleri iflas kararının verilmesi ile birlikte durdurulursa bunun geniş kapsamlı etkileri olur. Mevcut siparişler tamamlanamaz, stoklarındaki ürünler değersiz hale gelir, alacaklıları borçlarını ödemekten imtina eder ve müşterilerin sorunları çözümsüz kalır. Aynı zamanda, faaliyetlerin durdurulması sonucunda sözleşmelerin sıklıkla ihlal edilmesi ve çalışanların, müşterilerin ve diğer iş ortaklarının tazminat talebinde bulunmaları

⁹⁵ Brunner/Rutz/Templer vd., s.372.

⁹⁶ Oktay Güvemli, "Bilanço ve Gelir Tablosu Bağlılıkları Üzerine Bir Dinamik Tahlil Denemesi", 2011, Muhasebe ve Finansman Dergisi, s.2; Brunner/Rutz/Templer vd., s.372-373.

⁹⁷ Güvemli, s.3; Brunner/Rutz/Templer vd., s.372.

⁹⁸ Brunner vd., s.371.

⁹⁹ Feldbauer-Durstmüller, s.147; Halmer, s.49; Brunner/Rutz/Templer vd., 372.

¹⁰⁰ Feldbauer-Durstmüller, s.147; Halmer, s.56.

¹⁰¹ Baumgartner, s.222; Feldbauer-Durstmüller, s.137.

¹⁰² Abegg, s.127; Sinz, s.2177; Deixler-Hübner/Klicka, s.606.

nedeniyle yükümlülükler düzenli olarak artabilir.¹⁰³ Bu şu anlama gelir; bir şirket iflas kararıyla birlikte kapatıldığında, şirketin tüm varlıkları genellikle onarılamaz biçimde değer kaybeder ve sayısız iş imkanı ortadan kalkar.¹⁰⁴ Sonuç olarak, işletmenin veya işletmeye dahil malların satışı durumunda artık devam değeri¹⁰⁵ elde edilemez, ancak çok daha düşük olan tasfiye değeri¹⁰⁶ elde edilebilir.¹⁰⁷ Bahsedilen nedenlerden dolayı, bir işletmenin kapatılması, çoğu zaman faaliyetlerin geçici olarak sürdürülmesine kıyasla alacaklıların daha az tatmin olmasına neden olur.¹⁰⁸

Ekonomik fayda kriteri çerçevesinde incelenmesi gereken bir diğer önemli konu, pazar analizinin yapılmasıdır. Bu analiz, işletmenin faaliyet gösterdiği piyasanın dinamiklerini, rekabet koşullarını ve müşteri taleplerini anlamak açısından kritik bir rol oynamaktadır. İflas sürecinde, pazarın yapısı ve gelecekteki eğilimler, işletmenin devamlılık kararı ve yeniden yapılandırma stratejileri açısından belirleyici olabilir. Pazar terimi geniş ve çok boyutlu bir kavram olup, birçok faktör ve piyasa katılımcısının etkileşimi ile şekillenmektedir.¹⁰⁹ Bu nedenle, pazar analizi iflasta, alacaklılar için önemsiz bir görev olarak değerlendirilemez.¹¹⁰ İflas idarecinin, piyasa dinamiklerini ve bu dinamiklerin borçlu şirket üzerindeki etkilerini doğru bir şekilde anlaması ve bu doğrultuda hareket etmesi, sürecin karmaşıklığını ve inceliklerini göz önünde bulundurmaya gerektirir.¹¹¹ Pazar analizi, şirketin faaliyet gösterdiği pazarın yapısı, müşteri talepleri, potansiyel fırsatlar ve karşılaşılabilecek riskler hakkında

¹⁰³ Baumgartner, s.114; Lukas Müller/J. Gorg Wohl, "Bewilligung der Nachlassstundung mit dem Ziel der Betriebsübertragung", C.50, 2020, ZZZ, s.157.

¹⁰⁴ Baumgartner, s.78; Müller/Wohl, s.157; Abegg, s.128.

¹⁰⁵ İşletmenin devam değeri, işletmenin mevcut faaliyetlerini sürdürebilme potansiyelini dikkate alarak hesaplanan değeri ifade eder. Bu değer, işletmenin faaliyetlerinin kesintiye uğramadan devam etmesi durumunda elde edilecek gelecekteki nakit akışlarına dayanır. Bu kavram, işletmenin piyasa koşullarına, yönetim kapasitesine ve diğer faktörlere bağlı olarak gelecekte kazanç sağlama yeteneğine odaklanır. Özetle, işletmenin varlıkları ve faaliyetleri devam ettikçe elde edilebilecek değer anlamına gelir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Yıldırım Beyazıt Önal/Erdoğan Karadeniz/Serkan Yılmaz Kandır, "Devam Eden Değerin Hesaplanması: İMKB'ye Kote Bir Turizm İşletmesi Üzerinde Uygulama", C.14, S.2, 2005, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s.370 vd.

¹⁰⁶ Tasfiye değeri, bir işletmenin faaliyetlerini sona erdirip, varlıklarını satma yoluyla elde edilebilecek toplam değeri ifade eder. Bu değer, işletmenin mevcut varlıklarının (maddi ve gayri maddi varlıklar) paraya çevrilerek satılmasından elde edilen gelirle belirlenir. Tasfiye değerinde, işletmenin faaliyetleri ve devamlılığı göz önünde bulundurulmaz; yalnızca varlıkların paraya dönüşmesi ve borçların ödenmesi hedeflenir. Tasfiye değeri genellikle iflas durumunda, işletme kapandığında veya satıldığında belirlenen değerdir. Bu değer, işletmenin varlıklarının alacaklılar arasında paylaştırılabilir hale getirilmesi durumunda ortaya çıkar. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Gözen, "Şirket Değerlemesine Kurumsal Açından Bakış", C.5, S.2, 2019, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s.202 vd.

¹⁰⁷ Baumgartner, s.111; Abegg, s.128.

¹⁰⁸ Müller/Wohl, s.153; Abegg, s.128.

¹⁰⁹ Reinhard Grimm /Markus Schuller / Raimund Wilhelmer, Portfoliomanagement in Unternehmen – Leitfaden für Manager und Investoren, SpringerGabler Verlag, Wiesbaden, 2014, s.61; Feldbauer-Durstmüller, s.137.

¹¹⁰ Grimm/Schuller/Wilhelmer, s.64.

¹¹¹ Grimm/Schuller/Wilhelmer, s.88.

değerli bilgiler sunabilir.¹¹² Bu nedenle, pazar araştırması yaparken odaklanılan sorunun iyi tanımlanması ve doğru bir çerçevede daraltılması büyük önem taşır; aksi takdirde, işletmenin devamı için doğru kararlar almak zorlaşabilir.

İflas süreci çerçevesinde pazar analizinin amacı, öncelikle borçlu şirket için geçerli bir pazarın olup olmadığının tespit edilmesidir.¹¹³ Eğer mevcut bir pazar söz konusuysa, bu pazarın koşulları altında şirketin faaliyetlerine devam etme olasılığı değerlendirilmelidir.¹¹⁴ Ancak, işletmenin devamında dahi iflas idarecisinin rolü, bu pazar analizinin sonuçlarına dayanarak müflis için uzun vadeli pazar stratejileri geliştirmek değil, yalnızca mevcut koşullar doğrultusunda işletmenin sürdürülebilirliği ve alacaklıların haklarının korunması adına gerekli kararları almaktır.¹¹⁵

F.MAL VEYA HİZMET SUNMA YETERLİLİĞİ KRİTERİ

İflas sürecinde, müflise ait işletmenin faaliyetlerinin devamına karar verilebilmesi için dikkate alınması gereken önemli bir diğer kriter, işletmenin mal veya hizmet sunma yeterliliğinin olup olmadığıdır. Bu yeterlilik, sermaye yeterliliği ile karıştırılmamalıdır; çünkü bir şirketin ekonomik yetersizlik nedeniyle borca batık olması veya ödeme gücünden yoksun kalması, iflasına yol açacak durumlardır.¹¹⁶ Oysa, bir işletmenin mal veya hizmet sunma yeterliliği, doğrudan sermaye yeterliliği ile ilişkili değildir. Bu nedenle, mal veya hizmet sunma yeterliliği tespit edilirken, işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi için operasyonel yeterlilik ve mevcut/muhtemel siparişler doğrultusunda işleyişin devam edebilirliği göz önünde bulundurulmalıdır.¹¹⁷

Mal veya hizmet sunma kriteri belirlenirken göz önünde tutulması gereken husus, işletmenin veya işletmeye sahip olan şirketin ilgili pazardaki konumu olmalıdır. Borçlu şirketin pazardaki konumunun belirlenmesi, öncelikle şirketin kendi durumunun analiz edilmesini gerektirir. Bu süreçte, işletmenin ürettiği mal veya hizmetin değeri, henüz karşılanmamış satış potansiyeli ve müşteri ihtiyaçlarının tespit edilmesi için önemlidir.¹¹⁸ Ayrıca işletmenin, bağlı olduğu pazarın dinamiklerine daha etkili bir şekilde müdahale edebilmesi için firmanın imajı, pazardaki bilinirliği, müşteri memnuniyeti, toplumsal fayda ve mevcut müşterilerinin sadakati gibi faktörler de dikkate alınmalıdır.¹¹⁹ Bu unsurlar, özellikle iflas süreci gibi zorlayıcı dönemlerde şirketin pazardaki rekabet gücünü ve faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini değerlendirmede önemli bir rol oynar.

Ayrıca, müflise ait işletmenin stratejik veya inovatif mal ve hizmetler üretmesi, işletmenin sürdürülebilirliği açısından önemli bir etken olarak değerlendirilebilir. İflas sürecinde, işletmenin sahip olduğu yenilikçi yetenekler

¹¹² Feldbauer-Durstmüller, s.141.

¹¹³ Baumgartner, s.107.

¹¹⁴ Baumgartner, s.107.

¹¹⁵ Feldbauer-Durstmüller, s.146-147.

¹¹⁶ Michael C. Frege/ Ulrich Keller/Ernst Riedel, Handbuch Insolvenzrecht, 9.Auflage, C.H BECK, 2022, Rn. 302-324; Eickes, s.14.

¹¹⁷ Feldbauer-Durstmüller, s.147-148.

¹¹⁸ Feldbauer-Durstmüller, s.148.

¹¹⁹ Feldbauer-Durstmüller, s.150.

ve pazara sunduğu katma değerli ürünler, hem rekabet avantajı sağlayabilir hem de faaliyetlerinin devamına yönelik olumlu bir temel oluşturabilir.

Günümüzde, Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere ülkemizde de birçok girişim (start-up) şirketi bulunmaktadır.¹²⁰ Bu şirketlerin çoğu, yenilikçi ve teknoloji odaklı bir temele dayanmaktadır.¹²¹ Yerleşik büyük şirketlere kıyasla daha esnek ve inovasyona açık olan bu girişimler, işsizlik sorununa çözüm sunma ve ekonomik büyümeye önemli katkılar sağlama potansiyeline sahiptir. Özellikle finansal teknoloji (fintech), kripto varlıklar gibi dijital yeniliklerin yanı sıra biyoteknoloji, sağlık ve savunma sanayi gibi alanlarda faaliyet gösteren girişim şirketleri, yalnızca ülke ekonomisine değil, aynı zamanda topluma da önemli katkılar sunmaktadır. Bu şirketlerin temel amacı, genellikle sınırlı sermayeye sahip olan kıymetli iş fikirlerinin uygun finansmanla hayata geçmesini sağlamaktır.¹²² Bu dinamik yapı, girişimcilik ekosisteminin büyümesine ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunmaktadır. Girişim şirketinin iflası durumunda şirket, finansal açıdan yetersiz olsa bile bünyesinde barındırdığı değerli iş fikirleri nedeniyle potansiyel olarak sürdürülebilir bir yapıya sahip olabilir. Yenilikçi ve teknoloji odaklı iş fikirleri, şirketin iflas sürecinde bile yatırım alması açısından önemli bir değer taşıyabilir. Bu sebeple, iflas işlemleri sadece maddi varlıkların değil, aynı zamanda şirketin entelektüel sermayesinin¹²³ de dikkate alınarak yürütülmesi gereken karmaşık bir süreçtir.

F.KÜRESEL İŞLETME ORTAMININ TESPİTİ

Bir şirketin ve bağlı işletmelerin genel stratejilerinin belirlenmesinde temel araçlardan biri, şirketin makro çevresinin analizidir.¹²⁴ Bu yaklaşım, iflas hukuku bağlamında da uygulanabilir. İflas sürecinde, müflisin faaliyetlerini etkileyen makro çevresel faktörlerin belirlenmesi, stratejik kararların daha sağlam temellere dayanmasını sağlar.¹²⁵ Bu analiz, genellikle müflisin doğrudan etkisi dışında kalan, küresel ortamda meydana gelen geniş çaplı eğilimleri incelemeyi içerir. Yani, müflisin faaliyet gösterdiği küresel bağlamın kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi gerekir. Bu tür bir çevresel analiz, politik, ekonomik, sosyo-kültürel, teknolojik, çevresel etki analiziyle yapılabilir.¹²⁶ Bu analiz, devamına karar verilecek işletmeyi ve varsa bağlı olduğu şirketi etkileyebilecek

¹²⁰ Girişim şirketi (start-up) hakkında detaylı bilgi için bkz. G. Can Akdağ, Girişim Şirketi (Start-Up), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2023, s.9 vd.

¹²¹ Akdağ, s.2.

¹²² Akdağ, s.10.

¹²³ Entelektüel sermaye, bir işletmenin sahip olduğu bilgi, deneyim, yetenek, yaratıcılık ve diğer entelektüel varlıkların tümünü ifade eder. Maddi olmayan bu varlıklar, bir işletmenin değer yaratmasında önemli bir rol oynar ve genellikle finansal tablolara doğrudan ölçülemezler. Ancak işletmenin sürdürülebilir rekabet avantajı, çoğu zaman entelektüel sermayeye dayanır. Zira entelektüel sermaye, değere dönüştürülebilen her türlü bilgiyi kapsar. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Esra Bulgurcu, "Entelektüel Sermaye ve Entelektüel Sermayenin Ölçülmesi", S.3, 2011, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, s.2 vd.

¹²⁴ Feldbauer-Durstmüller, s.140; Halmer, s.42.

¹²⁵ Halmer, s.43.

¹²⁶ Dietmar Sternad, Strategieentwicklung Kompakt – Eine praxisorientierte Einführung, SpringerGabler, Berlin, 2015, s.13; Halmer, s.43.

olası eğilimleri ve gelişmeleri tanımlar, bu eğilimlerden hem zorluklar hem de fırsatlar üretilebilir.¹²⁷

Politik ve yasal faktörler, bir bölgenin siyasi durumu, hukuki gelişmeler, vergi politikaları, işgücü piyasasındaki değişiklikler ve hukukun üstünlüğü gibi unsurları kapsar. Ekonomik faktörler, döviz kurları, faiz oranları, ekonomik büyüme, sektör bağımlılıkları, kaynakların mevcudiyeti ve nüfusun satın alma gücü gibi makro ekonomik verileri içerir. Sosyo-kültürel faktörler, nüfusun demografik yapısı, tüketim alışkanlıkları, gelir dağılımı ve toplumsal değerlerdeki değişimleri kapsar. Özellikle toplumsal değerlerdeki değişimler, hızla gelişen ve değişen bir alandır; bu değerler, kişisel tutumlar ve toplumsal trendler hızla evrim gösterebilir. Teknolojik faktörler, özellikle bilgi teknolojileri, internet ve robot teknolojilerindeki büyük ilerlemeler nedeniyle şirketlerin karşılaştığı modernleşme baskılarını ve süreçlerdeki otomasyon artışını içerir. Son olarak, çevresel faktörler, çevre koruma, enerji tasarrufu, sürdürülebilirlik gibi konularda artan farkındalık ve daha sıkı düzenlemelerle ön plana çıkmaktadır.¹²⁸

Küresel ve çevresel analiz sonucunda, mevcut ve gelecekteki eğilimler doğrultusunda stratejik kararlar almak için temel yönler belirlenebilir. Bu analiz, müflise ait işletmenin hem mevcut zorluklara hem de fırsatlara nasıl yanıt vereceğini şekillendirirken, aynı zamanda iflas sürecindeki kararların daha verimli ve sağlam bir temele dayanmasına da katkı sağlar.¹²⁹

G.YAKIN İŞLETME ORTAMININ TESPİTİ

Bir işletmenin veya şirketin mikro çevresi, yakın ortamını temsil eder ve bu çevre, işletmenin/şirketin doğrudan etkileşimde bulunduğu unsurları içerir. Bu kapsamda, pazar talep edenleri, rakipler, tedarikçiler ve sektörün genel özellikleri incelenir. Talep edenlerin analizi, başta gerçek ve potansiyel müşterilerin varlığı, ihtiyaçları, satın alma davranışları ve bu davranışlardaki değişimler olmak üzere bir dizi unsuru kapsar. İşletme/şirket, pazarın hedef kitlesinin ihtiyaç, istek ve arzularına yönelik pazarlama stratejilerini doğru şekilde belirleyip politikasını buna göre şekillendirerek, iflas sürecine girse bile satış pazarında kalmaya devam edebilir.¹³⁰

Rakiplerin analizi, mevcut ve potansiyel rakiplerin rekabetçi davranışlarını, pazara giriş stratejilerini ve pazarda nasıl bir tehdit oluşturduklarını belirlemeyi amaçlar.¹³¹ Müflise ait işletmenin rekabet edebilmek ve müşteri kayıplarını önleyebilmek için rakiplerinin avantajlarını ve stratejileri iyi anlaşılmalıdır.¹³² Tedarikçilerin analizi ise şirketin değer zincirindeki yukarı akıştaki unsurları inceler. Bu analizde, alternatif tedarikçilerin devreye

¹²⁷ Sternad, s.13; Halmer, s.43.

¹²⁸ Feldbauer-Durstmüller, s.140; Halmer, s.45.

¹²⁹ Sternad, s.13-14; Halmer, s.45.

¹³⁰ Christian Homburg, Marketingmanagement: Strategie – Instrumente – Umsetzung – Unternehm-mensführung, 6. Auflage, SpringerGabler, Wiesbaden, 2017, s.480; Halmer, s.46.

¹³¹ Homburg, s.490; Halmer, s.46.

¹³² Feldbauer-Durstmüller, s.146; Halmer, s.46.

sokulmasıyla, işletmenin maliyetlerini düşürme ve operasyonel iyileştirmeler sağlama potansiyeli göz önünde bulundurulmalıdır.¹³³

Pazarın genel özellikleri incelenirken, pazarın büyüklüğü, geçmişteki gelişimi ve potansiyel büyüme oranı dikkate alınır. Eğer pazar doygunluğa ulaşmışsa, iflas sürecinde olan bir işletmenin bu pazara girmesi veya mevcut pazar konumunu iyileştirmesi oldukça güçleşir.¹³⁴ Bu nedenle, mikro çevreyi analiz etmek için rekabet analizi ve rakiplerin yoğunluğu, yeni tedarikçilerin pazara giriş tehdidi, ikame ürünlerin piyasadaki etkisi, tedarikçilerin pazarlık gücü ve alıcıların pazarlık gücü gibi faktörler, rekabetçi stratejilerin belirlenmesinde önemli araçlar olarak kullanılabilir.¹³⁵ Bu unsurlar, yalnızca şirketin rekabet gücünü artırmaya yönelik stratejilerin oluşturulmasında değil, aynı zamanda iflas sürecinde karşılaşılan zorlukların aşılması için etkili çözüm yolları geliştirilmesine de katkı sağlar. İflas sürecindeki işletmeler için, bu faktörlerin analiz edilmesi, faaliyetlerin sürdürülebilirliğini sağlamak ve pazar konumunu iyileştirmek adına kritik bir öneme sahiptir.¹³⁶

Müflise ait işletmenin mevcut pazardaki konumunun analiz edilmesi, pazar içindeki yerini net bir şekilde belirlemeyi sağlar.¹³⁷ Bu süreçte, henüz karşılanmamış satış potansiyelinin ve müşteri ihtiyaçlarının tespit edilmesi önemlidir. Ayrıca, mevcut müşterilerin memnuniyet düzeyi ve sadakatleri¹³⁸ de değerlendirilmeli; bu unsurlar hem pazardaki fırsatları anlamak hem de iflas sürecinde faaliyetlerin sürdürülebilirliğini sağlamak adına kritik bilgiler sunar. Bu analiz, şirketin pazarda hangi boşlukları doldurabileceğini ve potansiyel olarak hangi alanlarda rekabetçi avantajlar geliştirebileceğini ortaya koyar.¹³⁹

H.İŞLETME ORGANİZASYON YAPISININ ANALİZİ

İflas halinde bulunan işletmeye ait muhasebe verilerine dayalı nicel analizlerin yanı sıra, iç yapısının ve organizasyonunun değerlendirilmesi de kritik bir öneme sahiptir.¹⁴⁰ Bu tür bir analiz, her ne kadar doğrudan ölçülemeyen unsurlar içerse de müflise ait işletmenin iç yapısındaki iyileştirme ve tasarruf potansiyellerini belirlemek için oldukça değerli bilgiler sunar.¹⁴¹ Bu bağlamda, işletmenin organizasyon yapısı, süreçleri ve performansının

¹³³ Homburg, s.490; Halmer, s.46.

¹³⁴ Halmer, s.47.

¹³⁵ Halmer, s.47.

¹³⁶ Sternard, s.12; Halmer, s.47.

¹³⁷ Feldbauer-Durstmüller, s.116 vd; Halmer, s.47.

¹³⁸ Müşteri memnuniyeti ve sadakatinin değerlendirilmesinde, sosyal medya paylaşımları ve internet üzerindeki yorumlar ile müşteri geri bildirimlerinden yararlanılabilir. Bu tür veriler, şirketin müşteri tabanının sadakatini ve memnuniyetini ölçmek için değerli bir kaynak oluşturur. İflas sürecinde olan bir şirket için, geçmişteki müşteri odaklı yaklaşımının ve sağladığı memnuniyetin, tedarikçiler, tüketiciler ve diğer paydaşlar tarafından destek bulmasına katkı sağlaması mümkündür. Şirketin güçlü bir müşteri ilişkileri geçmişi, iflas durumunda bile çevresindeki paydaşların desteğini kazanmasına yardımcı olabilir, bu da sürecin yönetilmesinde önemli bir avantaj sunar.

¹³⁹ Feldbauer-Durstmüller, s.146; Halmer, s.47.

¹⁴⁰ Baumgartner, s.174; Feldbauer-Durstmüller, s.158; Halmer, s.54.

¹⁴¹ Feldbauer-Durstmüller, s.158; Halmer, s.54.

ekonomik verimliliği dikkatle incelenmelidir.¹⁴² Mevcut yapı içindeki hiyerarşi, departman yapıları, çalışanların durumu¹⁴³, yönetim seviyeleri ve liderlik tarzı gibi unsurların analizi, genellikle verimlilik artışlarına ve maliyet tasarruflarına yol açabilecek iyileştirmeleri ve yeniden yapılandırma fırsatlarını ortaya koyar.¹⁴⁴

İflas sürecindeki bir işletmenin, organizasyonel yapıların gözden geçirilmesi, yer değişiklikleri, bazı bölümlerin kapatılması veya müflis şirket ise tüzel kişiliğinde değişiklik yapılması gibi adımlar değerlendirilebilir.¹⁴⁵ Bu tür değişiklikler, özellikle iflas alacaklılarının çıkarlarını gözeten bir çözüm olarak, şirketin faaliyetine devam etmesine ve dahi yeniden yapılanmasına yardımcı olabilir.¹⁴⁶ Şirketin mevcut yapıları üzerinden yapılan değerlendirmelerle, henüz keşfedilmemiş maliyet tasarrufları ve verimlilik artışı sağlanabilir. Operasyonel hızın artırılması, hataların azaltılması gibi iyileştirmeler sağlayabilir. Bu tür bir süreç iyileştirmesi, sorumlularının uygun şekilde eğitilmesiyle başarılı bir şekilde uygulanabilir ve kalite güvencesine önemli bir katkı sağlayabilir. Bu yaklaşım, müflis şirketin iflas sürecinde daha sağlam bir finansal yapıya kavuşmasına yardımcı olabilir.¹⁴⁷

I.FİNANSAL ANALİZ

Finansal analiz, iflas prosedürünün başlama tarihinden itibaren müflisin mevcut mali durumu ve gelecekteki mali gelişimi hakkında kapsamlı bir değerlendirme sunmayı hedefler.¹⁴⁸ Bu süreçte, likidite durumu ile gelir ve giderlerin belirlenmesi ve planlanması yoluyla işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi için gerekli olan sermaye miktarı ve bu sermayenin nasıl temin edileceği konusunda genel bir çerçeve oluşturulmalıdır. Bu analiz, hem kısa vadeli hem de uzun vadeli finansal ihtiyaçların net bir şekilde ortaya konmasına yardımcı olur ve iflas sürecindeki karar alıcılar için kritik bir rehber işlevi görür.¹⁴⁹

Müflise ait işletmenin faaliyetlerine devam etme kararı, iflas alacaklılarının çıkarları doğrultusunda değerlendirildikten sonra, bu kararın finansal ve

¹⁴² Feldbauer-Durstmüller, s.158; Halmer, s.54.

¹⁴³ İş sözleşmesinin işverenin iflasıyla sona ermeyeceği hem iş hukuku hem de icra ve iflas hukuku çerçevesinde açıkça belirtilmiştir. İflas, iş sözleşmesinin ifasını engelleyen bir durum olarak kabul edilmez ve mücbir sebep oluşturmaz. İİK'nın 198 ve 224. maddelerinde öngörülen iflas idaresinin seçim hakkı, aynı zamanda iş sözleşmesinin aynen ifasına karar verme yetkisini de içerir; dolayısıyla iflas, iş sözleşmesinin feshi anlamına gelmez. İflas idaresinin işletmede çalışanların sözleşmesini devam ettirmeyi istemesi durumunda, işçi çalışmalarına devam edebilir ve masadan tam ücretini alabilir (İİK m. 248). Ayrıca, işçi bu ücreti almak için teminat talep edebilir. Dolayısıyla iflasın iş sözleşmesinin sona ermesi anlamına gelmediğini ve çalışanın haklarını koruyan bir çerçeve sunduğunu göstermektedir. İflasta işletmenin devamına dair verilen kararda çalışanların durumu da ayrıca değerlendirilmesi gereken bir husustur. Bu konuda bkz. Yarg. 23.HD., 01.11.2013, E.2013/4640, K.2013/6729, e-uyar.com, (E.T: 24.12.2024).

¹⁴⁴ Feldbauer-Durstmüller, s.158.

¹⁴⁵ Feldbauer-Durstmüller, s.158-159; Halmer, s.55.

¹⁴⁶ Feldbauer-Durstmüller, s.159; Halmer, s.55.

¹⁴⁷ Halmer, s.55.

¹⁴⁸ Baumgartner, s.263; Halmer, s.61.

¹⁴⁹ Halmer, s.61.

operasyonel açıdan uygulanabilirliği üzerinde durulması gerekir. Bu değerlendirmede, ilk olarak işletmenin mali yapısı incelenmeli ve faaliyetlerin sürdürülebilirliği açısından mevcut durumu göz önünde bulundurulmalıdır. İşletmenin faaliyetlerine devam etmesi, yeni maliyetler ortaya çıkaracağı için bu ek maliyetlerin, beklenen gelirlerle karşılaştırılması gereklidir. Ayrıca, bu yaklaşımın iflas alacaklıları açısından faydalı olup olmadığı, diğer bir deyişle işletmenin kapanmasıyla elde edilecek tasfiye gelirinin, kapanış işlemlerinin maliyetlerinden ne ölçüde daha fazla olduğu da dikkate alınmalıdır.¹⁵⁰

Bir işletmenin mali durumunun değerlendirilmesinde likidite ve finansal planlama en kritik faktörler arasında yer alır.¹⁵¹ Likidite analizinde, işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi için nakit akışının sağlanıp sağlanamayacağı mutlaka incelenmelidir.¹⁵² Kısa vadeli finansal plan, işletmenin faaliyetlerine devam edebilmesi için gereken kaynakların tespit edilmesine, bu kaynakların nasıl temin edileceğine ve kaynakların işletme içinde en verimli şekilde nasıl kullanılacağına odaklanır. Bu aşamada, yalnızca teorik olanaklar değil, somut ve mevcut imkanlar da göz önünde bulundurulmalıdır. İşletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi, büyük ölçüde müflisin mevcut durumu ile iş yaptığı kişilerin iş birliği yapma istekliliğine bağlıdır.¹⁵³ Eğer faaliyetlerin devam etmesi iflas alacaklıları için ek bir risk oluşturmuyorsa, bu yaklaşım finansal olarak uygulanabilir kabul edilir.¹⁵⁴ Bu süreç, işletmenin mali yapısı ve alacaklıların çıkarları göz önüne alındığında, faaliyetlerin devam etmesinin, tasfiye sürecine kıyasla daha avantajlı olup olmadığı konusunda bir değerlendirme yapılmasını gerektirir.

Likidite, bir işletmenin finansal sağlığının temel göstergelerinden biridir¹⁵⁵ ve özellikle iflas durumunda daha da kritik hale gelir. Zira iflas etmiş bir şirkette, faaliyetlerin sürdürülebilirliği ve mümkünse şirketin yeniden yapılandırılması için likiditenin sağlanması, şirketin hayatta kalabilmesi açısından vazgeçilmezdir. Likidite, bir işletmenin mevcut nakit durumu ile gelecekteki tahsilatlarının, o dönemde yapılması gereken ödemelerden daha fazla olması anlamına gelir.¹⁵⁶ Başka bir ifadeyle, likidite, vadesi gelen borçları zamanında ödeme kapasitesine sahip olup olmadığını belirleyen bir finansal durumdur.¹⁵⁷ Ayrıca paraya çevrilebilen tüm aktif kaynaklar likidite olarak kabul edilir. Bu kaynağın, tüzel ya da özel kişiliğe ait olması likit olma özelliğini engellemez. Örneğin; ev, dükkân, arsa gibi taşınmazlar ya da bir şirkete ait tahvil ve benzeri menkul kıymetler likit ürünlerdir.¹⁵⁸

¹⁵⁰ Baumgartner, s.222; Halmer, s.56.

¹⁵¹ Brunner/Rutz/Templer vd., s.372.

¹⁵² Hand Paul Becker, Investition und Finanzierung – Grundlagen der betrieblichen Finanzwirtschaft, 4. Auflage Gabler Verlag, Wiesbaden, 2010, s.12; Halmer, s.56.

¹⁵³ Baumgartner, s.222; Halmer, s.56.

¹⁵⁴ Baumgartner, s.222; Becker, s.12; Halmer, s.56.

¹⁵⁵ Nigar Alev, “Likidite Riski ve Finansal Performans İlişkisi: Özel ve Yabancı Sermayeli Bankalar İçin Karşılaştırmalı Bir Analiz”, S.45, 2023, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s.602.

¹⁵⁶ Alev, s.602; Brunner/Rutz/Templer vd., s.372.

¹⁵⁷ Alev, s.602; Brunner/Rutz/Templer vd., s.372.

¹⁵⁸ Brunner/Rutz/Templer vd., s.372.

İİK'da "ödemelerin aczi" terimi yasal olarak tanımlanmamış olmakla birlikte, iflas hukuku çerçevesinde, bir şirketin yetersiz likiditeye sahip olması - yani mevcut ya da beklenen ödeme aczine düşmesi veya aşırı borçlanması- iflas sürecinde merkezi bir rol oynamaktadır.¹⁵⁹ Bu durumda, şirketin ödemelerini yerine getirememesi durumu, iflasın temel sebeplerinden biri olarak kabul edilir. İİK'da düzenlenen iflas nedenleri gözetildiğinde, borçlu şirketin likidite durumunun yetersizliği, iflas kararına etki eden önemli bir faktör olarak değerlendirilir.

Özellikle iflas durumundaki şirketlerde, borçların ödenmesi için gereken nakit akışının sağlanamaması, faaliyetlerin sürdürülebilmesi açısından büyük bir engel oluşturur.¹⁶⁰ Bu bağlamda, iflas sürecinde borçlu şirketin finansal yapısının yeniden değerlendirilmesi ve likidite sorununun çözülmesi, yalnızca şirketin hayatta kalması değil, aynı zamanda alacaklıların haklarının korunması için de kritik öneme sahiptir.¹⁶¹

Likidite, statik bir kavram olmayıp dinamik bir süreçtir ve yalnızca belirli bir anda değil, iflas prosedürünün başlangıcından sonrasına kadar süreklilik arz eden bir unsurdur. Zira müflise ait işletmenin uzun vadeli sürdürülebilirliği, öncelikle bu likiditenin sağlanması ve güvence altına alınmasına bağlıdır. İlk aşamada, müflisin mevcut durumu ve likiditeye dair kapsamlı bir değerlendirmesi yapıldıktan sonra, likiditenin güvence altına alınması için gerekli finansal ve operasyonel tedbirler planlanıp uygulanabilir.¹⁶² Bu tedbirler, sermaye artırımı veya gelir odaklı finansal yeniden yapılandırma gibi geleneksel yöntemlerin yanı sıra, dış finansman kaynaklarına erişimini kolaylaştırmak amacıyla ortaklar veya üçüncü kişiler tarafından yapılan nakit ödemeleri, kredi imkanları¹⁶³, devlet destekleri ve yardım programlarından yararlanmayı da içerebilir.¹⁶⁴

Bununla birlikte, işletmenin likiditesini artırmak için stokların azaltılması, kullanılmayan varlıkların satılması veya kiralanması gibi stratejik kararlar alınabilir. Ayrıca, müflisin yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için ödeme taksitlendirmeleri, borç indirimleri, varlık satışları ve aynı zamanda geri kiralama (satış ve kiralama) gibi finansal düzenlemeler yapılabilir. Bu tür önlemler,

¹⁵⁹ Brunner/Rutz/Templer vd., s.373.

¹⁶⁰ Halmer, s.57.

¹⁶¹ Feldbauer-Durstmüller, s.154; Halmer, s.57.

¹⁶² Becker, s.13; Halmer, s.57; Brunner/Rutz/Templer vd., s.373.

¹⁶³ İflas durumunda sağlanabilecek finansal destek yalnızca geleneksel "para kredisi" ile sınırlı değildir. Günümüzde, barter şirketleri, işletmelere nakit yerine "barter kredisi" adı altında alternatif finansman imkânları sunmaktadır. Barter kredisi, belirli bir barter şirketi tarafından tanımlanan teminatlar ve şartlar çerçevesinde, işletmenin barter ortak pazarında mal veya hizmet alımını gerçekleştirebilmesi için sağlanan bir kredi türüdür. Bu kredi, şirketin borçlarını nakit ödeme yerine, barter sistemi üzerinden mal ve hizmet değişimi yaparak ödeyebilmesini sağlar. Barter kredisi, üyelerin belirli bir değer karşılığında borçlanabilmesini ve borçlarını barter sistemiyle yapılandırarak ödeyebilmesini mümkün kılar. Bu süreçte, barter şirketi, üye işletmeye bir nevi alışveriş yapma yetkisi tanır ve üye, borçlarını mal veya hizmet alımı yoluyla ödeme imkânı bulur. Bu tür bir finansman modeli, iflas ve yeniden yapılandırma sürecinde, nakit akışı sıkıntıda olan işletmeler için önemli bir alternatif sunar. Barter sistemi ve barter kredisi hakkında detaylı bilgi için bkz. Süleyman Topak, "Borçlunun Barter Sistemindeki Hak ve Alacaklarının Haczi" C.50, S.1, 2024, Yargıtay Dergisi, s.54 vd.

¹⁶⁴ Halmer, s.58.

işletmenin en azından kısa vadede faaliyetlerini sürdürebilmesi için likiditeyi yeniden sağlamak ve güvence altına almak amacı taşır.¹⁶⁵

İflas sürecinde işletmenin faaliyetlerine devam edebilmesi için finansal planlamanın oluşturulması kritik bir unsurdur. Bu aşamada, finansal planlamanın temel hedefi, işletmenin kısa vadeli likidite ihtiyaçlarını karşılayarak faaliyetlerini sürdürebilmesidir.¹⁶⁶ İflas sürecinde yapılacak olan finansal planlama, genellikle en fazla bir yıl süreyi kapsar ve esasen nakit akışlarına odaklanır; bu nedenle, bu tür bir planlama, "likidite planlaması" olarak da adlandırılabilir.¹⁶⁷ Kısa vadeli finansal planlama ile işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi için gerekli ödemeler ve bu ödemelerin nasıl karşılanacağı ayrıntılı bir şekilde belirlenir.¹⁶⁸ Bu süreçte, planlama döneminde herhangi bir anda belirli bir nakit ihtiyacı ortaya çıkarsa, işletmenin likiditesinin tükenmiş olacağı göz önünde bulundurulur ve yeniden likidite sağlanabilmesi için gerekli finansal önlemler devreye sokulmalıdır.¹⁶⁹ Aksi takdirde, işletmenin iflas sürecinde faaliyetlerine devam etmesi ve mali sürdürülebilirliğini sağlaması mümkün olmayacaktır.

Uzun vadeli finansal planlama ise, işletmenin gelecekteki sermaye ihtiyaçlarını tespit etmeyi ve buna uygun uzun vadeli finansman çözümleri geliştirmeyi amaçlar. Bu tür bir planlamanın temel amacı, işletmenin likiditesinin uzun vadede güvence altına alınması ve sürdürülebilirliği için gerekli kaynakların sağlanmasıdır.¹⁷⁰ Hem kısa vadeli hem de uzun vadeli finansal planlamanın etkin bir şekilde yapılması, iflas sürecinde işletme faaliyetlerinin devamını sağlamanın yanı sıra, alacaklıların haklarının korunması için de büyük önem taşır.

III.İŞLETME FAALİYETİNİN SONLANDIRILMASI KARARINDA GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULMASI GEREKEN KRİTERLER

A.GENEL OLARAK

Çalışmamızın önceki bölümünde, iflas kararı alındığında işletmenin faaliyetlerine devam edip etmeme kararında dikkate alınması gereken kriterler üzerinde durulmuştur. Bu kriterler, işletmenin kapatılması kararını verirken de kanımızca göz önünde bulundurulmalıdır. Ancak bu bölümde, işletmenin faaliyetlerine devam etmesine yönelik belirlenen kriterlerin yanı sıra, iflas sürecinde faaliyetlerini sürdüren bir işletmenin faaliyetlerinin sonlandırılmasında dikkat edilmesi gereken hususlar ele alınacaktır.

¹⁶⁵ Becker, s.13; Halmer, s.58.

¹⁶⁶ Becker, s.30; Halmer, s.59.

¹⁶⁷ Halmer, s.59.

¹⁶⁸ Brunner/Rutz/Templer vd, s.373.

¹⁶⁹ Halmer, s.59; Brunner/Rutz/Templer vd., s.373.

¹⁷⁰ Becker, s.30; Halmer, s.59; Brunner/Rutz/Templer vd., s.373.

B.KONTROLLÜ İŞLETME KAPATMA

Bir işletmenin, iflas davasının açıldığı ya da iflas kararının verildiği tarihte faaliyetlerine devam etmesi ve hatta açık bulunması olasılığı mümkündür. İflas, toplumsal algıda bir son noktayı ifade etse de Türk hukukunda düzenlenen iflas sebeplerine göre bu durum her zaman kesin bir kapanış anlamına gelmez. Bu nedenle, iflas süreci içerisinde işletmenin faaliyetlerine devam edilmesi, belirli bir kontrol çerçevesinde yürütülen bir işletme kapama kararı ile sonlandırılmalıdır. Böyle bir durumda, işletmenin faaliyetlerine devam edilmesinin amacı öncelikle belirlenmeli, eğer işletmenin faaliyetleri sürdürülemezse, tasfiye süreci genellikle daha kademeli ve yıkıcı etkileri sınırlandıran bir biçimde gerçekleştirilmelidir.¹⁷¹ Bu yaklaşım, hem alacaklıların haklarının korunmasına yardımcı olur hem de müflisin mal varlıklarının daha verimli bir şekilde değerlendirilmesini sağlar.

İflas sürecinde, işletmenin faaliyetlerine kontrollü bir şekilde devam edilmesi, belirli stratejik hedeflerle yapılabilir. Örneğin, değer kaybetme riski taşıyan ya da bozulabilir nitelikteki mal ve stokların satışı gerçekleştirilerek elde edilen gelir, iflas masasına aktarılabilir. Ayrıca, işletmenin kazançlı siparişleri tamamlayarak bu süreçten elde edilen gelir de iflasın tasfiye aşamasına katkı sağlar.¹⁷² Bu tür bir faaliyet, işletmenin varlıklarının daha yüksek bir değerle tasfiye edilmesine olanak tanır. Ayrıca, işletmenin ya da varlıklarının daha sonra yapılacak bir satışından elde edilecek gelir, iflas sürecinde alacaklıların haklarının daha etkili bir şekilde korunmasına yardımcı olabilir. Bu yaklaşımlar, hem iflas sürecinin daha verimli bir şekilde yönetilmesini sağlar hem de borçlunun alacaklılarıyla daha uyumlu bir çözüm bulmasına zemin hazırlar.¹⁷³

İflas sürecinde işletmenin düzenli bir biçimde kapatılmasını temin etmek amacıyla uygun olabilecek bazı durumlar aşağıda örneklendirilmiştir.¹⁷⁴

Bu bağlamda, örneğin bir pencere fabrikasının bağlı olduğu şirketin iflasını ele alalım. Müflisin, pencere üretimi için gerekli tüm makinelere, robotik üretim hatlarına sahip olduğunu ve önceden satın alınmış hammaddele birlikte belirli siparişlerinin bulunduğunu varsayalım. İflas sürecinde işletmenin faaliyetlerine kontrollü bir şekilde devam edilmesi durumunda, mevcut siparişler, daha az sayıda çalışanla tamamlanarak, peşin ödeme karşılığında müşterilere teslim edilebilir. Bu süreçten elde edilen gelir ise iflas masasına aktarılır. Ardından, işletme kapatılır ve iflas idaresi, yalnızca kalan birkaç hammadde ve makine parkurunun tasfiyesi için gerekli işlemleri yapar. Bu yaklaşım, hem işletmenin faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak hem de tasfiye sürecinde elde edilecek geliri maksimize etmek adına etkin bir çözüm olabilir.

Başka bir örnek olarak, müflis bir şirketin birden fazla giyim satış mağazası ve mevsimsel ürünler (örneğin mayo veya kayak kıyafeti) gibi çeşitli mallara sahip olduğunu varsayalım. Eğer işletmenin üretim faaliyetleri devam etmiyor ve yalnızca mevcut stokların tasfiyesi söz konusuysa, işletmenin kapanması uygun görülebilir. Ancak faaliyetlerin sürdürülebilmesi halinde, depolarda

¹⁷¹ Knupp, s.5 vd; Abegg, s.135.

¹⁷² Abegg, s.135.

¹⁷³ Abegg, s.135.

¹⁷⁴ Somut örnekler için bkz.Abegg, s.136-137.

bulunan ürünler mağazalarda son kullanıcılara indirimli olarak satılabilir ve bu satışlardan elde edilen gelir, iflas masasına aktarılır. Ardından, işletme faaliyetlerine son verilir ve iflas idaresi, kalan ürünlerin tasfiyesi işlemlerine odaklanır. Bu yaklaşım, hem alacaklıların haklarının korunmasına yardımcı olabilir hem de stokların iflastaki satışa nazaran değer kaybetmeden daha verimli bir şekilde değerlendirilmesini sağlar.

Bir inşaat şirketinin iflası durumunda, müflisin gerekli malzemelere sahip olduğunu ve ayrıca beton, tuğla, demir gibi çeşitli inşaat malzemeleri ile taşeron hizmetleri (örneğin duvarcılar, kalıp ustaları, vinç kiralama) için siparişlerin verildiğini ve bunların kısmen ödendiğini varsayalım. Bu durumda, işletmenin faaliyetlerine kontrollü bir şekilde devam edilmesi, özellikle kârlı yapım sözleşmelerinin tamamlanması amacıyla uygun olabilir. Bu sözleşmeler, alacaklı olan tedarikçilerin desteğiyle dahi tamamlanabilir ve elde edilen gelir iflas masasına aktarılır. İşletme faaliyetleri sonlandırıldıktan sonra, iflas idaresi yalnızca kalan makinelerin ve bazı malzemelerin tasfiyesiyle ilgilenir. Bu yaklaşım, hem sözleşmelerin yerine getirilmesiyle şirketin finansal durumunun iyileştirilmesine yardımcı olabilir hem de tasfiye sürecinde alacaklıların haklarının daha etkin bir şekilde korunmasını sağlar.

Başka bir örnekte ise müflisin büyük bir gıda deposuna sahip ve teknolojik makine parkuruna sahip bulunan merkezi bir unlu mamul üretim tesisi ve birkaç şubesi olduğunu varsayalım. İflas sürecinde, işletmenin faaliyetlerine kontrollü bir şekilde devam edilmesi amacıyla, mevcut malzeme stokları kullanılarak yeni unlu mamuller üretilip şubelerde satılabilir. Bu şekilde elde edilen gelir ise iflas masasına aktarılır. Bu süreç, iflas dairesinin veya iflas idaresinin bozulabilir gıda ürünlerini aceleyle ve değer kaybı riski altında tasfiye etmek zorunda kalmasını engeller. Böylece, işletme faaliyetleri tamamlandıktan sonra, iflas idaresi işletmeyi kapatabilir ve yalnızca kalan malların tasfiyesi ile ilgilenir. Bu yaklaşım, hem işletmenin tasfiyesini daha düzenli hale getirir hem de alacaklıların haklarının en iyi şekilde korunmasını sağlar.

C.İŞLETMENİN TAMAMININ VEYA BİR BÖLÜMÜNÜN SATIŞI

İflas sürecinde işletmenin faaliyetlerine devam edilmesi, işletmenin sağlıklı bölümünün veya tamamının satışı ile de sonlandırılabilir.¹⁷⁵ Zira iflasta işletmenin faaliyetlerine devam edilmesinin temel amacı, öncelikle işletmenin varlıkları, borçları ve teknik bilgi birikimini geçici bir süreyle güvence altına alarak korunmasını sağlamaktır.¹⁷⁶ Bu süreç, aynı zamanda işletmenin veya bir bölümünün ilerleyen dönemde bir bütün olarak satılabilmesi için uygun bir zemin oluşturmayı hedefler.¹⁷⁷ Bu satış, iflas masasına değerli bir gelir sağlamanın yanı sıra alacaklıların haklarını daha etkili bir şekilde güvence altına alabilir.¹⁷⁸

İflas masasındaki varlıkların, genel olarak iflas idaresi tarafından ayrı ayrı ve açık artırma yoluyla satılması öngörülmektedir (İİK m. 241/1). Ancak, alacaklıların kararı ile iflas idaresi, şirketin tüm aktiflerini pazarlık suretiyle de satma yetkisine sahiptir (İİK m. 241/1). Bununla birlikte, İİK m. 241/2'de

¹⁷⁵ Knupp, s.8; Grümder, s.128; Abegg, s.136.

¹⁷⁶ Abegg, s.136.

¹⁷⁷ Baumgartner, s.168; Abegg, s.136.

¹⁷⁸ Grümder, s.128.

öngörülen düzenleme uyarınca, ticari ve ekonomik bütünlük taşıyan ya da bir arada satılması durumunda daha yüksek bir değer elde edilmesi beklenen mal ve haklar, birlikte bir bütün olarak satılmalıdır. Bu tür bir satışta, işletmenin sürekliliği ve ekonomiye katkısı dikkate alınarak, tüm varlıkların bir arada satılması sağlanır.

İsviçre iflas hukuku uygulamalarına göre, işletmenin faaliyetlerini sürdürmesi için aciliyet gerektiren bir durumda, iflas idaresinin ekonomik açıdan fayda sağlayacak bir satış işlemi gerçekleştirmesi mümkün görülmüştür.¹⁷⁹ Örneğin, Basel-Stadt denetleme makamı, iflas idaresinin, alacaklılar toplantısından önce açık artırma suretiyle satışta elde edilecek net gelirlerin çok düşük olması durumunda, işletmenin faaliyetlerinin kesintiye uğramaması için bir mal stokunun tamamının toplu olarak bir kurtarma şirketine satılmasına onay vermiştir.¹⁸⁰

İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nin bir kararında¹⁸¹ ise, eğer potansiyel alıcı mevcut ticari ilişkilerden yararlanma imkânına sahipse ya da mal stokunu, kiralık mülklerle veya iş ilişkileriyle birlikte devralmak istiyorsa (bu durumda imtiyazlı alacakların da karşılanması mümkün olabilmektedir), iflas halindeki bir işletme veya işletme bölümünün satılması yasal olarak mümkün görülmüştür. Ancak, böyle bir satışın alacaklıların çıkarlarına zarar vermemesi için gecikmeden gerçekleştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. İsviçre İcra ve İflas Kanunu'nun 243. maddesinin 2. fıkrası çerçevesinde, iflas durumunda işletmenin tüm varlıklarının, gecikme yaşanmadan toplu şekilde satılması mümkündür. Borçlunun işletmesi veya bir bölümü, hayatta kalabilir durumda ise ve iflas işlemlerinin başında potansiyel alıcılar mevcutsa, iflas idaresi, işletmeyi geçici bir süre için faaliyetlerine devam ettirip, sonrasında satılmasını sağlayabilir.¹⁸² Bu yöntemle, işletmenin ya da bir kısmının sağlıklı bir şekilde faaliyetini sürdürmesi mümkün hale gelirken, iflas süreci sonunda işletmenin faaliyetlerinin sona erdirilmesi de sağlanabilir.¹⁸³

SONUÇ

İflas süreci, davanın açılmasından tasfiyenin sona erdiği ana kadar devam eden bütünsel bir süreçtir. Bu bağlamda, tasfiye sürecinin yalnızca iflas kararının verilmesinin ardından müflise ait malların paraya dönüştürülmesinden ibaret olduğu anlayışı, sürecin kapsamını daraltmak anlamına gelir. Oysa iflas süreci, başlangıcından sonuna kadar alacaklıların alacaklarını tahsil edebilmesi ve müflisin mali durumunun düzenlenmesi için kritik bir dizi adımı içerir.

Müflise ait işletmenin devamına ilişkin verilecek karar, iflas sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Zira iflasta, yalnızca alacaklıların haklarının korunmasına odaklanılması yeterli olmayıp, aynı zamanda müflisin ekonomik olarak yeniden ayağa kalkabilmesi ve ticari itibarının iade edilebilme ihtimali de göz önünde

¹⁷⁹ Baumgartner, s.166; Abegg, s.137; Markus Vischer, "Unternehmenserwerb aus dem Konkurs", S.3, 2002, SZW, s.151- 153.

¹⁸⁰ AB BS vom 17. Juni 1994, in: BLSchK 1995, s.22.

¹⁸¹ BGE 131 III 280, E. 2.1 BGer 5A_27/2013 vom 22. März 2013, E. 4; AB BS vom 17. Juni 1994, in: BLSchK 1995, s.22.

¹⁸² Abegg, s.137.

¹⁸³ Abegg, s.137.

bulundurulmalıdır. İflas sürecinde, mümkünse işletmenin faaliyetlerinin devamı, hem alacaklıların alacaklarının daha sağlıklı bir şekilde tahsil edilmesini sağlayacak hem de müflisin iş hayatına yeniden katılmasına fırsat tanıyacaktır. Bu yaklaşım, iflasın sadece tasfiye sürecinden ibaret olmadığı, aynı zamanda işletmenin sürdürülebilirliğinin ve müflisin ekonomik iyileşmesinin teşvik edilmesinin önemini de vurgulamaktadır.

Çalışmamızda vurguladığımız üzere, iflas durumunda işletmenin faaliyetlerinin devamı ya da kapatılması konusunda karar verebilmek için doğru ve objektif kriterlerin dikkate alınması büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, alınacak kararları etkileyebilecek başlıca kriterler arasında; rehinli alacaklıların varlığı, iflasın sebepleri ile işletmenin iflas öncesi ve sonrası ekonomik durumunun tespiti, varlık ve kazanç durumunun belirlenmesi, işletmenin faaliyetlerinin devamında sağlanabilecek ekonomik fayda, işletmenin mal veya hizmet üretme kapasitesinin sürdürülebilirliği, küresel işletme ortamının tespiti, yakın işletme ortamının tespiti, işletme organizasyon yapısının analizi ve finansal analiz sayılabilir. Bu unsurlar, işletmenin devamının alacaklılar ve müflis açısından en verimli seçenek olup olmadığını değerlendirirken mutlaka göz önünde bulundurulması gereken temel faktörlerdir.

Bir işletmenin iflas davasının açıldığı ya da iflas kararının verildiği tarihte faaliyetlerine devam etmesi mümkündür. Bu durumda, işletmenin faaliyetlerine devam edip etmeme kararı verilirken dikkate alınan kriterlerin, işletmenin kapatılmasına yönelik kararın verilmesinde de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, işletmenin faaliyetlerinin sonlandırılmasında dikkate alınması gereken bir dizi ek faktörler bulunmaktadır. Bu bağlamda, öncelikle işletmenin faaliyetlerine devam edilmesinin amacı belirlenmeli ve eğer işletmenin operasyonel olarak sürdürülebilirliği kalmamışsa, tasfiye sürecinin kademeli bir şekilde ve olabildiğince yıkıcı etkilerden kaçınılarak gerçekleştirilmesine özen gösterilmelidir. Bu çerçevede, işletmenin kontrollü bir biçimde kapatılması ve mevcutsa, işletmenin tamamının veya belirli bölümlerinin satışı gibi alternatiflerin değerlendirilmesi önemlidir. Böylece, hem alacaklıların menfaatleri korunur hem de iflas sürecinin ekonomik açıdan daha verimli bir şekilde tamamlanması sağlanabilir.

İflas hukukumuzdaki hükümlere göre işletmenin faaliyetlerine devam edip edilmeyeceği kararı, aslında geçici bir muhafaza tedbiri olarak düzenlenmiştir. Ancak, işletmenin faaliyetlerinin ne kadar süreyle devam edeceği konusundaki belirsizlik, uygulamada çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Ayrıca, işletmenin devamına veya kapatılmasına ilişkin kararları veren mekanizmalar olarak iflas dairesi ve alacaklılar toplanması, yasal düzenlemelerde açıkça belirtilmiş olsa da bu kararların alınırken hangi kriterlerin dikkate alınacağı konusunda net bir düzenleme yapılmamıştır. Bu durum, iflas sürecinde doğru ve tutarlı kararların verilmesini zorlaştırmakta ve hukuki belirsizliklere neden olmaktadır.

Bu belirsizlik ve tutarsızlıkların ortadan kaldırılması amacıyla, borçlunun işletmesinin faaliyetlerine devam etmesine veya faaliyetlerinin sonlandırılmasına ilişkin karara dayanak olacak tespitin, iflas davasında asliye ticaret mahkemesi tarafından yapılması gerektiği kanaatindeyiz. İİK'nın 159. maddesinde, iflas talebi üzerine mahkemelerin alacaklıların menfaatini gözeterek gerekli gördükleri muhafaza tedbirlerine karar verebileceği belirtilmiştir. İşletmenin faaliyetlerinin devamına ilişkin karar da muhafaza tedbiri olarak değerlendirilebileceğinden, iflas sürecinin etkin ve adil bir şekilde yönetilebilmesi için, işletmenin açık kalıp kalmaması ya da faaliyetlerine son verilmesi konusu önemli bir aşama teşkil

etmektedir. Kaldı ki bu karar, yalnızca ekonomik koşullar ve alacaklıların menfaatleri dikkate alınarak verilmemelidir; aynı zamanda işletmenin durumu, geleceği ve operasyonel süreçleri üzerinde ayrıntılı bir inceleme yapılması zorunludur. İlgili kararın alınabilmesi için yapılacak araştırmalar, yalnızca hukuki bir değerlendirme ile sınırlı kalmamalı, işletme yönetimi, iktisat ve muhasebe gibi alanları da kapsayan kapsamlı bir analiz sürecini gerektirmektedir. Dolayısıyla, mahkemenin iflas kararı öncesinde gerekli araştırmaların yapılmasını sağlayarak, işletmenin faaliyetlerinin devamı veya sonlandırılması konusunda sağlam bir temele dayanan bir tespitte bulunması, iflas sürecinin bütünlüğünü korumak ve alacaklıların haklarının güvence altına alınmasını sağlamak açısından daha doğru ve adil bir yaklaşım olacaktır. Bu tespit, iflas tasfiye sürecinde iflas dairesi veya alacaklılar tarafından verilecek karara da temel oluşturacağından, büyük bir öneme sahiptir.

İcra ve İflas Kanun'undaki mevcut düzenlemelerin, iflas durumunda işletmenin faaliyetlerinin devamı veya kapatılmasına dair uygulamada bazı zorluklara neden olduğu gözlemlenmektedir. Bu çerçevede, öğretilerde de haklı olarak vurgulandığı üzere¹⁸⁴ iflasta işletmenin faaliyetlerine devam edilmesine karar verilen (yani faaliyet izni tanınan) işletmelerin, hangi şartlar altında ve hangi kriterlere göre faaliyetlerine devam edebileceği konusunda net bir uygulama çerçevesinin belirlenmesi gerektiği kanaatindeyiz. Kanımızca bu tür bir düzenlemenin, İİK'da doğrudan yer alması veya bu kapsamda bir yönetmelik ile ayrıntılı şekilde düzenlenmesi, uygulamada yaşanan belirsizliklerin ortadan kaldırılması ve sürecin daha verimli ve adil bir şekilde işlemesi bakımından elzemdir.

¹⁸⁴ Börü/Bilgiç Eroğlu, s.22.

KAYNAKÇA

Abegg R, “Die Betriebsfortführung im Konkursverfahren Wirtschaftliche und rechtliche Grundlagen sowie eine Checkliste für die Konkursverwaltung”, 2023, BLSchK, s.126-142.

Akdağ G C, Girişim Şirketi (Start-Up), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2023.

Alev N, “Likidite Riski ve Finansal Performans İlişkisi: Özel ve Yabancı Sermayeli Bankalar İçin Karşılaştırmalı Bir Analiz”, S.45, 2023, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (s.600-635)

Aşık İ, “İflas Tasfiyesinde Geçici Dağıtma”, C.24, S.1, 2018, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, s.270-295.

Aşık İ/Oruç Y/Tok O/Saçar Ö F/Aşit R, İcra ve İflas Hukuku, 3.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024.

Ayhan R/Çağlar H/Özdamar M, Ticari İşletme Hukuku, 14.Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021.

Bartsch R/Pollak R/Buchegger W, Österreichisches Insolvenzrecht – Kommentar, Band IV, 4.Auflage, Springer Verlag, Wien, 2006.

Başözen A, Müflisin Tasarruf Yetkisi, Turhan Kitabevi, Ankara, 2005

Başözen A, “İflâsın Ekonomik Analizi”, C. 2, S. 4, 2006, Legal Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Dergisi (s.929-942).

Baumgartner A, Fortführung eines Unternehmens nach Konkurseröffnung, Universitätsverlag, Zürich, 1987.

Beck S /Depré P, Praxis der Insolvenz – ein Handbuch für die Beteiligten und ihre Berater, 3. Auflage, Vahlen, München, 2017.

Becker H P, Investition und Finanzierung – Grundlagen der betrieblichen Finanzwirtschaft, 4. Auflage Gabler Verlag, Wiesbaden, 2010.

Berkin N M, İflâs Hukuku, 3.Baskı, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1970.

Bozer A/Göle C, Ticari İşletme Hukuku, 7.Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2021.

Börü L, İflas Dışı (Adi) Konkordatoda Alacaklılar Toplantısı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2023.

Börü L/Bilgiç Eroğlu E, “İflasta İşletmenin Faaliyetinin Devamına Yönelik Muhafaza Tedbiri (Faaliyet İzni) İİK m. 210/1, 224/1”, C.14, S.1, 2024, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (s.1-25).

Brunner R/Rutz B/Templar K/Figura U, Bilanzanalyse zur Erkennung von Unternehmenskrisen, C.64, 2023, ZZZ, s.369-378.

Bulgurcu E, “Entelektüel Sermaye ve Entelektüel Sermayenin Ölçülmesi”, S.3, 2011, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, s.1-13.

Deixler-Hübner A/Klicka T, Zivilverfahren – Erkenntnisverfahren und Grundzüge des Exekutions- und Insolvenzrechts, 8. Auflage, LexisNexis, Trebbin, 2013.

Deliduman S, İflâs Tasfiyesinde Alacaklılar Toplanması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2002.

Eickes S, Zum Grundsatz der Unternehmensfortführung in der Insolvenz, SpringerGabler, Wiesbaden, 2014.

Erdönmez G, İflâsta Alacaklılar Toplanmasının Yetkileri, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2005.

Feldbauer-Durstmüller B, Krisenmanagement-Unternehmensfortführung im Konkurs, VWGÖ, Wien, 1992.

Feser U, Betriebsfortführung in Restrukturierung und Insolvenz, herausgegeben von Prof.Dr. Rolf-Dieter Mönning, 3. Auflage, RWS Verlag, Köln, 2016.

Findeisen F, Aufstieg der Betriebe: der gesunde und der kranke Betrieb, Leipzig, 1932.

Frege M C/Keller U/Riedel E, Handbuch Insolvenzrecht, 9.Auflage, C.H BECK, 2022.

Gmünder H, Der Betriebsverkauf in den Insolvenzverfahren Konkurs und Nachlassverfahren des SchKG, Konkursaufschub des OR sowie Chapter 11 des US Bankruptcy Code, Dike Verlag, Zürich, 2018.

Goebel J, Gläubigerobstruktion, Gläubigerstimmrecht und Beschlusskontrolle im Insolvenzverfahren über Unternehmen, KTS, 2002.

Gözen M, “Şirket Değerlemesine Kurumsal Açidan Bakış”, C.5, S.2, 2019, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (s.198-219).

Grimm R/Schuller M/Wilhelmer R, Portfoliomanagement in Unternehmen – Leitfaden für Manager und Investoren, SpringerGabler Verlag, Wiesbaden, 2014.

Güvemli O, “Bilanço ve Gelir Tablosu Bağınıları Üzerine Bir Dinamik Tahlil Denemesi”, 2011, Muhasebe ve Finansman Dergisi (s.1-9).

Halmer B, Entscheidungskriterien der Fortführung bzw Schließung eines Unternehmens in der Insolvenz, Diplomarbeit, Universität Graz, 2017.

Hasırcı H, İflasın Takiplere Etkisi, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.

Hatiboğlu Z/Tokal T, İşletme, Ezgi Kitabevi, Bursa, 2001.

Homburg C, Marketingmanagement: Strategie – Instrumente – Umsetzung – Unterneh-mensführung, 6. Auflage, SpringerGabler, Wiesbaden, 2017.

Hunkeler D, Kurzkommentar-SchKG, 2.Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2014.

Jaeger C, Bundesgesetz betreffend Schuldbetreibung und Konkurs, 3. Auflage, Orell Verlag, Zürich, 1911.

Jung P/Kunz P V/Bärtschi H, Gesellschaftsrecht, 3. Auflage, Schulthess Verlag, Zürich, 2021.

Karalar R, Genel İşletme, Yorum Matbaası, Eskişehir, 2005.

Kostkiewicz J K, SchKG Kommentar Schuldbetreibungs- und Konkursgesetz mit weiteren Erlassen, 20.Auflage, Orell Füssli Verlag AG, Zürich, 2020.

Kostkiewicz J K/Vock D, Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG, 4. Auflage, Schulthess Verlag, Zürich, 2017.

Knupp R, Die Anordnung der Unternehmensweiterführung im Konkurs unter besonderer Berücksichtigung der konkursamtlichen Kompetenzen, des Vorentwurfs für eine Teilrevision des SchKG sowie wirtschaftlicher Aspekte, Diss., Zürich, 1988.

Kruschwitz L/Lodowicks A/Löffler A, "Zur Bewertung insolvenzbedrohter Unternehmen", C.65, S.3, 2005, DBW, s.221-236.

Kuru B, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013.

Lichtkoppler K/Reisch U, Handbuch Unternehmenssanierung, 1. Auflage, Manz Verlag, Wien, 2010.

Liebig M, Reaktivierungsmanagement von Not leidenden Unternehmen – Sanierungsmöglichkeiten im Rahmen der Insolvenzordnung, 1. Auflage, Gabler Verlag, Heilderberg, 2010.

Meier I, Die Weiterführung des Unternehmens nach Konkurseröffnung, BLSchK 2003, s.1-29.

Mucuk İ, Temel İşletme, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2005

Müller L/Wohl J G, "Bewilligung der Nachlassstundung mit dem Ziel der Betriebsübertragung", C.50, 2020, ZZZ, s.146-163.

Neumayr M/Nunner-Krautgasse B, Exekutionsrecht, 3. Auflage, Manz Verlag, Wien, 2011.

Oruç Y, İflas İdaresi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.

Önal Y B/Karadeniz E/Kandır S Y, "Devam Eden Değerin Hesaplanması: İMKB'ye Kote Bir Turizm İşletmesi Üzerinde Uygulama", C.14, S.2, 2005, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (s.369-390).

Özbek M S, "İflas Davasının Hukuki Mahiyeti", C.61, S.1, 2012, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s.207-274.

Postacıoğlu İ E, İflâs Hukuku İlkeleri Cilt I, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1978.

Saur F/Ellebracht H, Führen in schwierigen Zeiten – Tools und Tipps für Führungskräfte und Coaches, 1. Auflage, Springer, Wiesbaden, 2014.

Sinz R, "Fortführungsvergleich oder Liquidation: Das Konzept der Fortführungserfolgsrechnung", S.44, 1990, Der Betrieb, s.2177-2181.

Stark M, Fortführungsprinzip und (Vor-)Insolvenz, Nomos, Heilderberg, 2022.

Sternad D, Strategieentwicklung Kompakt – Eine praxisorientierte Einführung, SpringerGabler, Berlin, 2015.

Strümpell P, Die übertragende Sanierung innerhalb und außerhalb der Insolvenz, Herbert Utz Verlag, München, 2006.

Stürner R/Eidenmüller H/Schoppmeyer H, Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung, 4.Auflage, C.H Beck, München, 2013.

Taş Korkmaz H, İflas Masası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2010.

Topak S, "Borçlunun Barter Sistemindeki Hak ve Alacaklarının Haczi" C.50, S.1, 2024, Yargıtay Dergisi, s.51-112.

Üstündağ S, İflas Hukuku, 8.Bası, Yaylacık Matbaası, İstanbul, 2009.

Vischer M, "Unternehmenserwerb aus dem Konkurs", S.3, 2002, SZW, s.151-160.

Yıldırım M K/ Deren-Yıldırım N, İcra ve İflâs Hukuku, 7.Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2016.

Yıldırım M K/Oruç Y, “İcra ve İflâs Kanunu ile Alman Aciz Kanunu Bakımından İflâs Kurallarının Amacının Değerlendirilmesi”, C.24, S.41, 2019, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s.361-403.

Yıldırım V M, İflasın Kapanması, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021.